

ZAHORSKÁ

KRONIKA

— VYDAVATEL, MAJITEL A REDAKTOR. —
ART. FROHLICH, UČITEL, DOL ÚJEZD u LIPRIKAVYB.

Vlastivědný sborník »Záhorská Kronika« vychází čtvrtletně.

Ročně se předplácí 10 Kč složenkou, po 1. lednu 1929 se doplácí 12 Kč. Jednotlivá čísla při hromadném odebírání 2 Kč 50 h, při odebírání jednotlivých čísel přímo po 3 Kč. Platí se chekem pošt. spořitelny čís. 100.630, Brno. Pro záky při hromadném odběru sleva.

Reklamace se vyřizují jen do vyjítí nového čísla.

Literární příspěvky, zprávy, knihy a časopisy k recenzi i na výměnu, objednávky i reklamace budtež zaslány na adresu: »Záhorská Kronika« v Dolním Újezdě u Lipníka n. B.

Novinové výplatné povoleno řed. pošt a telegrafů v Brně, výnosem číslo 69.140-VI. ze dne 18. srpna 1925.

OBSAH: O lásce k domovině. — Starý hrad Drahotušský nad Podhořím. (B. Dušek). — Kulmový ostrov na levém břehu Bečvy. (Ant. Stržinec). — O lipenském nářečí a jeho sbírání. (R. Kout). — Schůze úřadu a občanů v minulých stoletích. (C. Kramolíš). — Svatební smlouva Antonína Klímše z Domaželic r. 1838. (Vl. Vašíček). — Drobnosti z archivu města Lipníka. (Jakub Mráček). — Poslední pravěké nálezy na Bystřicku. (O. Sova). — Včelařství na Záhoří. (Ant. Svěrák). — **POVĚSTI NAŠEHO KRAJE:** Zánik hradu Svrčova u Hranic. (M. Tománková). — O poctivém formanu. (M. F. T.). — Čarodějnice u Lhoty. — Poklad na Chlumu. (Dr. František Příkryl). — Myslivecký mládenec. (Ant. Sehnal). — Zajímavé historiky ze Záhoří. (Jos. Jakeš). — Proč světlí v Bohuslávkách a v Louče svátek sv. Antonína P.? (J. J. J.). — O vodníkovi v měchu. (Hynek Spunar). — Jurik ochráncem Kostelíčka. (B. V.). — O čarování staré Koutské. (J. Skácel). — **DROBNÉ ZPRÁVY:** Založení kostela a iary ve Velkém Újezdě. — Poddanské poměry v Daskabátě.

NAŠIM ODBĚRATELŮM. Začínáme nový, jedenáctý ročník našeho vlastivědného sborníku. Je zbytečno znovu opakovat, jaké jsou jeho snahy a úkoly. 10 ročníků drobné, nenáročné práce mluví o něm s dostatek. Letošního roku rozšiřujeme oddělení »Pověsti našeho kraje«. Prosíme jen, aby všichni, kdož o tuto práci se zajímají a věří v dobrý její úspěch, podporovali nás literárními příspěvky i rozšiřováním kruhu odběratelů. Napište nám adresy svých rodáků, bydlících jinde, o kterých myslíte, že by odbírali časopis svého domova.

Doporučujte sborník ve svém okolí! Přičiňte se, aby se »Záhorská kronika« odbírala pokud možno v každé rodině, v obecních knihovnách, spolcích, veřejných místnostech.

Žádáme zdvořile, abyste 10 Kč za ročník jako předplatné skutečně do 31. prosince 1928 laskavě zaslali, poněvadž nový ročník našeho sborníku počíná 1. zářím. Po 1. lednu 1929 doplácí se 12 Kč.

Odběratelem se stává, kdo do 8 dnů nevrátí prvního čísla, v němž jest přiložena složenka na zaslání předplatného.

ZÁHORSKÁ KRONIKA.

VLASTIVĚDNÝ SBORNÍK ZÁHOŘÍ A POBEČVÍ.

= VYCHÁZÍ ČTVRTLETNĚ V DOLNÍM ÚJEZDĚ U LIPNÍKA NAD BEČVOU.

ROČNÍK XI.

ZÁŘÍ 1928.

ČÍSLO I.

O lásce k domovině.

(Dorostu našeho Pobečví a Záhoří k 10. výr. naší samostatnosti.)

Ve 4. čísle IV. r. »Našeho Polabí« (vlastiv. sborníku okresu brandýského) mládeži píše Pavel List: »Uvažovali jste již někdy o lásce k domovině a o tom, jak se tato láska projevuje? O mocném citu, který naplní nitro každého rodáka velikou touhou, je-li na dlouho vzdálen svého domova? Napadlo vás, že tato velká láska, kterou živíme v srdci k rodnému kraji, pramení ve vzpomínkách, jež jsme si nashádali z nezapomenutelných dob nejranějšího dětství?

Láska k domovině rodí se v srdci dítěte s rozbřeskem rozumu, s prvním dojetím uchvácené mysli a trvá až do našeho shonu, nabádajíc nás, abychom lásku svou k rodnému kraji projevovali a dokazovali při každé příležitosti.

A jak se má projevovati láska k domovině v srdci rodáků?

Láska má být i n n á, č i n o r o d á. Možno ji osvědčovati na př. tím, že chráníme »každou sebe nepatrnější vzácnost krajinnou, ať okrasnou nebo užitečnou... Neničte nikdy svévolně řídkých rostlin a živočichů, jež svéráz krajinný utvářejí a zvyšují! Šetřte především vzácných starých stromů, vonných lip, šetřte rostlinstva, pokrývajícího naše tůně, květin, zpestřujících a vyzdobujících naše lučiny!« Navádí, aby bylo pro budoucnost zachyceno všecko pozoruhodné i f o t o g r a f i i, aby byly sbírány zvyky a obyčeje, úsloví, pořekadla, pověry a pověsti atd.

Až pak dorostete a zaujmete vlivná místa v různých místních nebo okresních korporacích, pečujte vždy a za každých okolností o to, aby cesty a silnice našeho kraje ožily květem nově zakládaných alejí, aby cesty, přetínající vaše pole, vábily svou schůdností a odevšad aby zmizely nelady.

Šetřte tichých ladných hřbitovů, křížů a »božích muk« na rozcestích. Dbejte také úpravnosti návsi, úhlednosti bydlíšť a jiných stavení.« — Ve všech těch věcech, jichž se dotýká List, jeví se lid mnohdy a mnohde dosud tak nekulturní. Nevkus, nelad, nepořádek, nečistota, nešetřnost, bezohlednost, kazisvětství jest u nás mnoho ještě na všech stranách.

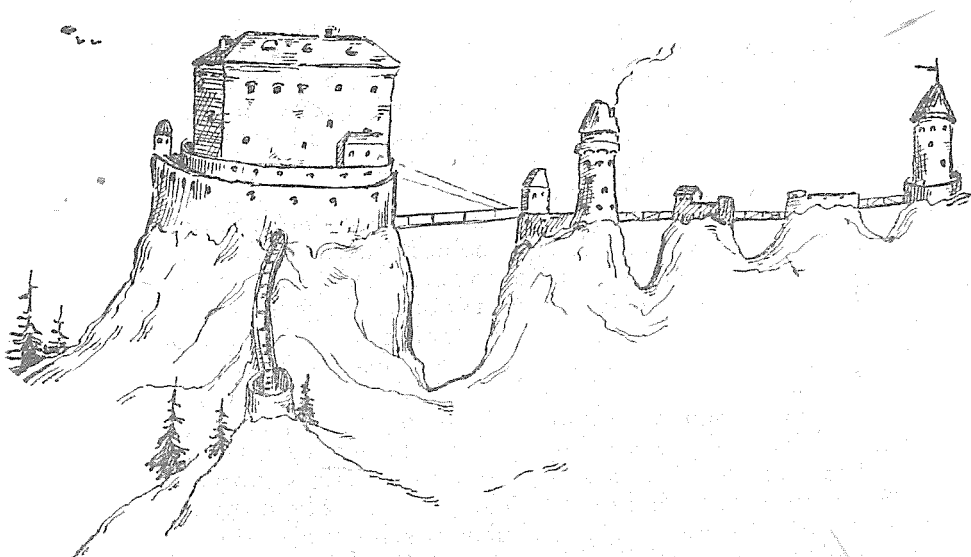
V jubilejním roce uvažujte, drazí přátelé, o těchto námětech, jež také »Záhorská Kronika« má ve svém programu a projevte zvláště letos onu lásku — činem. »Příspějete tím platně k povznesení svého kraje a k uctění své svaté domoviny! Buďte zdraví!

Redakce.

Prof. B. Dušek, Lipník:

Starý hrad Drahotušský nad Podhořím.

Přemalbné je to údolí Bečvy v lipenském kraji. Věnovalo k jihu posledním lesnatým výběžkem hor Vsatských, na jejichž jednom vrcholku strmí zachovalé ještě zříceniny památného Helštýna, přiléhá na severu k horám Oderským, na jejichž jednom kuželu od 13. stol stával předchůdce helštýnské slávy, hrad Drahotušský. Okolí lipenské skýtá vděčné pole nejen turistice, ale i studiu dějepisnému. Zvláště nyní, kdy správa velkostatku věnuje všemožnou péči k udržení zřícenin Helštýnských a kdy z nařízení paní Antoinetty Althánové, držitelky starého panství Drahotušského, zříceniny původního sídla tohoto rodu se vykopávají, nabývá náš kraj zvýšeného historického významu.

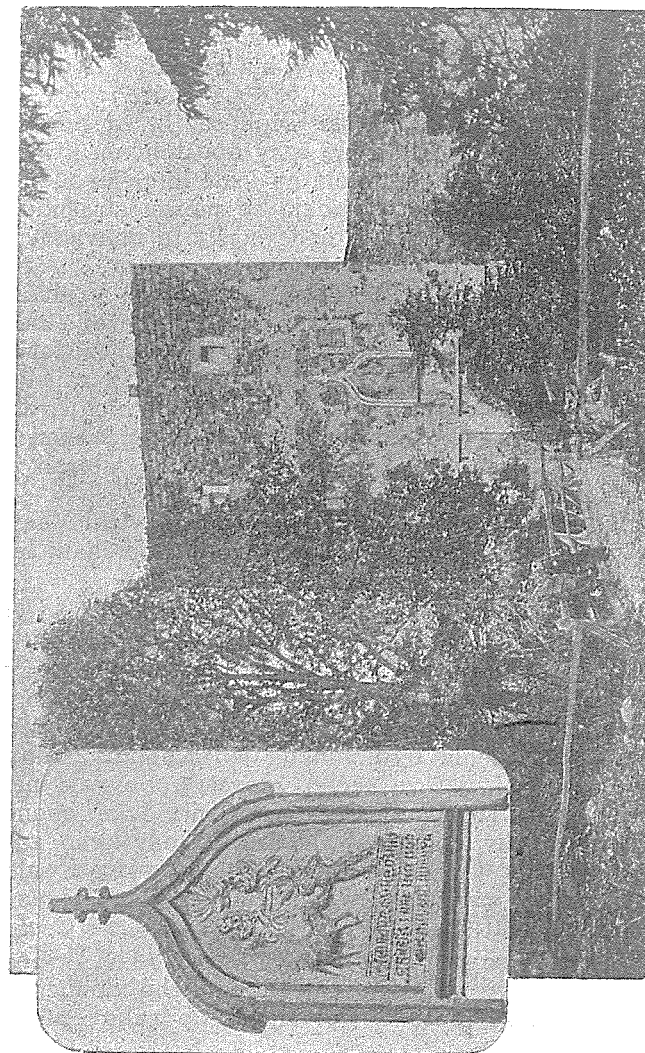

Obr. 1. Ideální obraz hradu.

Od r. 1491—4., kdy Drahotušský hrad opuštěn a ponechán na pospas sžíravým vlivům přírody, za těch 400 let, kdy ruka lidská nedotkla se jeho stěn, zůstaly po tomto památném panském sídle jen pahrbky zanesené zřícenými zdmi, listím, mechem a porostlé lesními houštinami.

Pohádkové zkazky obyvatelstva okolních vesniček, jež kdys tvořily zboží pánů Drahotušských, hlavně o skrytých tam pokladech, časem probouzely naši mysl, aby se vracela zpět k dobám rytířské slávy ve st. 13.—15. A zdálo se, že staré hradisko upadne časem do úplné nepaměti potomstva, kdyby zmíněným nařízením nynější držitelky velkostatku nebyly naše

vzpomínky probuzeny. Vždyť dnes, kdy na podobné podniky není šlechtných dárců, kdy se všechny podobné podniky jednoduše odkazují stát. památkovému úřadu, jenž přirozeně ze svých dotací nemůže vyhovět všem přáním v ohledu konservace starých historických památek, je tento počín velkostatku nanejvýš účtyhodný.

Obr. 2. Hrad Helštýn, druhá brána a znak hradu.

Založení hradu spadá do dob Přemysla Otakra II. (1253 až 1278). Miláčkem tohoto krále byl Bohuš z Holštýna, jehož oddanost uznal král pověřením úřadu maršálka mor. od 1264 až 1267 a darem celého panství v kraji Lipenském. Rodné sídlo

pana Bohuše bývalo na Boskovsku, Hartman z Holštýna psal se tak poprvé. Tento Bohuš vystavěl si na darované půdě obranný hrádek, nazvav jej podle starého hradiska Drahotušského Drahotušem, sám pak se začal zvatí »z Drahotuš«, kdežto druhá linie tohoto rodu nazývala se i nadále z Holštýna a udržela se v blízkém okolí ještě ve st. 14. Zdá se pravděpodobným, že Bohuš svou věrnost ke králi dodržel až do poslední chvíle života, padnuv asi spolu s jinými českými rytíři na Moravském Poli. Neboť potom o něm v dějinách není zmínky. Do znaku svého rodu přijal trojlístou korunu, z níž vyrůstají dva kamzíci parůžky.

Známo, že po smrti Přemysla Otakara II., za poručnictví nezletilého Václava II., nastaly zlé časy opuštěnému království. Nebylo pevné ruky, která by držela na uzdě loupeživou šlechtu, tak že řemeslo loupežnické rozmohlo se měrou strašnou. Kdo byl silnější pěstí, osobil si právo nad slabším a uchracoval cizí majetek beztrestně.

Na vých. Moravě byl v té době postrachem Friduš z Linavy, slezského původu, který asi po smrti Bohušově uchvátil nedospělým jeho dětem otcovské sídlo a stal se mezi lety 1286 až 1312 postrachem celého kraje. Aby se v kraji zajistil, postavil na protilehlém kopci nad Bečvou, na státcích drahotušských, hrad Helštýn, čímž uzavřel jako železnými vraty celé údolí Bečvy a ohrožoval kupce, jež se tudy ubírali z Moravy do Polska.

Aby Moravu od loupeživých rytířů očistil, vtrhl Václav II. i do přerovského kraje, dobyl po osmidenním obléhání Helštýna a daroval hrad Vokovi z Kravař.

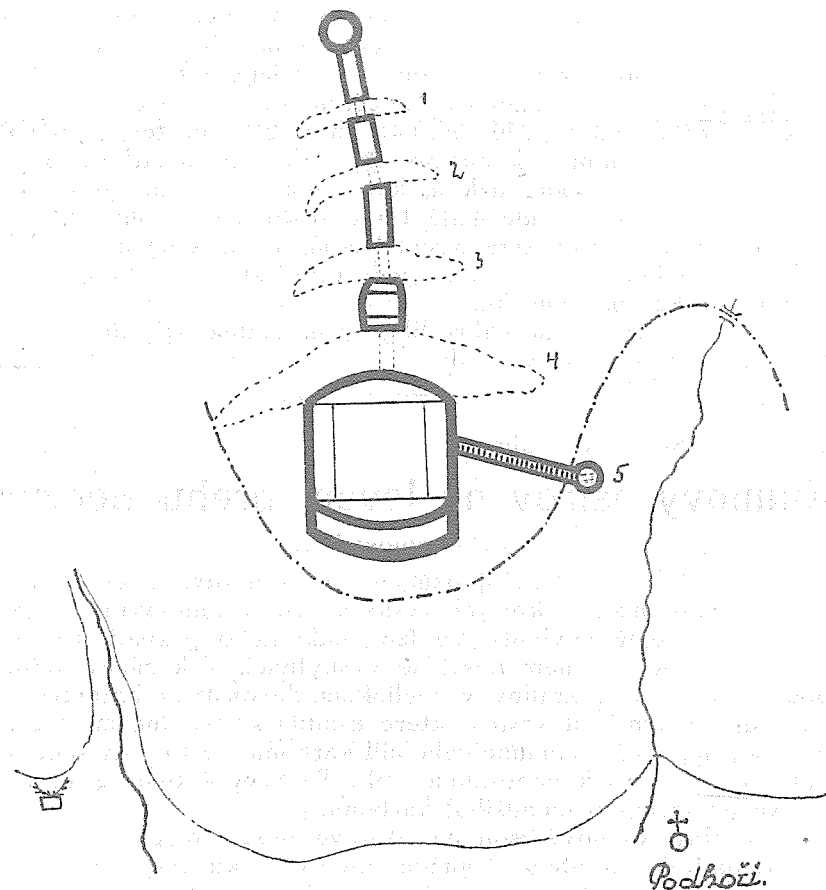
Primátor města Lipníka, Martin Zikmundek, píše dějiny svého města někdy v 1. pol. 17. stol., mohl jistě zachytiti ještě dobře tradice stol. 12. a 13. On v kronice své poznamenává, že Vok z Kravař koupil panství Helštýnské od kteréš kněžny a tak je převedl na svůj rod. Nejsme asi dalecí pravdy, tvrdíme-li, že touto kněžnou mohla býti miněna jen Kunhuta, vdova po Přemyslu Otakaru II., jež za svého vdovství pobývala na panství kravařském v Hradci u Opavy, na niž také jmenovaný Vok měl značný vliv, jsa komořím kraje Opavského za časů Mikuláše I., vévody Opavského, nevlastního syna Kunhutina. Sám byl mimo to manželem slečny z Kuenringů, levobočné dcery Přemysla Ot. II.

I když Helštýn se stal majetkem Kravařů, seděl Friduš dále na Drahotuši. Teprve za Jana Lucemburského donucen 1312 hrad vydati, čímž se tento dostal znova do rukou původních majitelů.

Mezi potomky Bohušovými a pány z Kravař nastaly pro Helštýn různice, které ukončeny roku 1349. Když totiž r. 1348. založeny zemské desky cúdy olomoucké, vepsal do nich Jan z Kravař, nejvyšší komoří, že hrad Helštýn držel vším právem otec jeho Vok, to že dědičné přešlo i na něho, a má-li pan Čeněk

z Drahotuš jakés právo na něj, ať se jím vykáže. Bratři Čeněk a Mikuláš ohlízejíce se asi na obdarování královo, ohlásili veřejně a zapsali do desk skromně pouze, že hrad Helštýn byl vystavěn na jejich pozemcích. Za to dal jmenovaný Jan v desky zapsati, že hrad Drahotuše patří dětem Bohuše z Drahotouš.

R. 1371. prodali Kuník, Jaroš, Jan a Bohuš z Drahotouš hrad s vesnicemi a s třetím dílem v Bohuslávkách markraběti Janovi. Téhož roku i Machník z D. prodal svůj díl těmuž, tak že celý zbylý statek dostal se do jedněch rukou.

Obr. 3. Půdorys hradu Drahotušského.

(1, 2, 3, 4 příkopy; 5 studně).

Markrabí Jošt počátkem 15. st. zastavil statek Ctíborovi z Cimburka a jeho synu Albertovi, což král Václav potvrdil 1416 synům Albertovým Janovi a Ctíborovi. V dobách, kdy Jan z Messembeka násilně držel Helštýn (1434—1440), zmocnil se Drahotouš Boček Pukklíce z Pozořic. — 1476 Ctíbor, syn Jana

z Cimburka, prodal zboží s hradem Vilémovi z Pernštejna za 7000 dukátů. 1548 prodal Jan z Pernštýna statek Hranický s Drahotušským hradiskem Václavovi Haugvicovi z Biskupic. To jsou doby počátku zkázy hradu D. — V ruku mocného rodu Pernštýnského, jenž ovládal kraj s helštýnského mocného cimbuří, stal se hrad drahotušský nepotřebným a ponechán zkáza.

Hrad, jak vidno z půdorysu, postaven na horském hřebenu táhnoucím se směrem severním. Na nejsevernějším a nejvyšším skalisku stála asi hláska kulatá, mezi níž a hlavní budovou vyhlásmány čtyři obranné příkopy, oddělené skalisky, na jichž vrcholcích vybudovány věže tvrzni. Ty spojeny visutými dřevěnými můstky, jež v případě nebezpečí mohly býti snadno ohněm zničeny. Před budovou hlavní byl asi most spouštěcí. Studna na straně východní, jak patrně zřetelně z pozůstatku zdívá, byla s hradem spojena úzkou, kamennou chodbou. Pokud je mně známo, byly i jiné malé tvrze podobného slohu; připomínám jen starobylou tvrz Krchlebskou. Ty ukazují na starou dobu slovanskou, kdy se k nám nedostalo ještě stavitelské umění ani franské ani německé.

Ideální obraz hradu nakreslil p. lesní adjunkt Hlaváč, jemuž tuto děkuji za laskavou pomoc.

Prof. Ant. Stržínek, Praha:

Kulmový ostrov na levém břehu Bečvy.

(Črta geologická.)

V geologii (zeměpětu) označují se jednotlivá období nejčastěji jmény míst, na kterých vyskytuje se horninový útvar tak zřetelně a hojně vyvinutý, že lze podle něho poznati útvary méně zřetelné na jiném místě se vyskytující. Tak název kulum pochází od názvu krajiny v anglickém devonském hrabství a označuje se jím část vrstev, které usadily se na dně moře na počátku útvaru kamenouhelného čili karbonu. Je to tedy spodní karbon, který však neobsahuje uhlí. Toto vyskytuje se až ve vrstvách svrchního (mladšího) karbonu.*

Horniny kulmové jsou na Moravě dosti hojně rozšířeny. Rozkládají se po obou stranách horního toku řeky Moravy, jsouce roztrženy Hornomoravským úvalem ve dva rozsáhlejší díly, z nichž jeden patří Drahanské planině, druhý moravskoslezským Jeseníkům. Oba tyto díly však tvořily kdysi souvislý celek. Od jesenické kry byl však jižní okraj odtržen v místech, kudy dnes protéká řeka Bečva od Hranic k Přerovu. Stalo se to za mladší doby třetihorní (neogenu), když byly nadzdvíhovány ve vrásy vrstvy hor karpatských a částečně též přesunuty přes

*) Karbon jest jeden z prvohorních útvarů, jichž jména jsou: Kambrium, silur, devon, karbon a perm.

vrstvy karbonské, takže tyto zapadají pod třetihorní vrstvy Záhoří. Současně vznikla propadlina Hornomoravského úvalu.

Tento jižní okraj jesenické kry tvoří dnes geologický ostrov na levém břehu Bečvy, jemuž dravý tok Bečvin urval ještě malý kousek u Teplíc při Hranicích, který tvoří malebnou skálu označenou sochou sv. Jana Nepomuckého. Rozloha onoho ostrovu může se blíže označiti obcemi Hradčanami, Kladníky, Paršovcemi, Ústím, Týnem a Sušicemi.

Hornina kulmová vznikla původně jako usazenina (sediment) na dně mořském, jak již bylo řečeno. Povíme si stručně, jak mořské usazeniny vůbec vznikají. Moře totiž jest obydleno velmi hojnými ústrojenci a to od hladiny až do ohromných hloubek. Mezi těmito ústrojenci jsou zástupcové z velké části drobnohlední. Velmi četní živočichové i rostliny zanechávají po své smrti pevné zbytky buď vápenité nebo křemenité, které klesají ke dnu mořskému. V ohromných hloubkách oceánů dopadnou na dno jen zbytky křemenité, protože vápenité rozpustí se, než dopadnou na dno. Z těchto mohou se tvořiti vrstvy jen v mírnějších hloubkách. Uvažme však, že do moře vtékají řeky, které dopravují v ohromném množství rozpadlé a zvětralé součástky hornin zvláště, když jsou rozvodněny, s hor do dolin a až do moře. Mnoho nánosů zanechá řeka rozvodněná podél svého toku v řečišti i na březích, ale velmi mnoho nerostných hmot dopraví až do moře. Cestou zanechává větší, těžší kusy. Ale písek a kal ukládá v moři. Poblíž břehu ukládají se nejhrubší součástky, z nichž vznikají vrstvy slepencovité, pozůstávající z drobných oblázků, dále klesá písek jemně smíšený s jílem*), z čehož vznikají pískovce s jílovitým tmelem (obyčejně bez vápenitých příměsí), ještě dále usazuje se písek promísený jílem s hojnějším vápencem. Následuje pak dále od břehu usazenina téměř výhradně jílovitá, blíže bez vápence, dále s hojnějším množstvím vápenité hmoty, čímž vzniká slín. V té oblasti nemůže se tvořiti vápenec. Ten může se objeviti teprve až tak daleko, kam již říční nános nepronikne. Tam mohou se ukládati ze zbytků živočišných a rostlinných vrstvy vápencové a nejdále od břehu pak křemenité. Vrstvy jílem promísené zkameňují v hlinité břidlice.

Sledujme nyní horniny našeho kulumu. Vápence tu nikde není. (Vápence u Teplíc a j. kolem Hranic je vápenec devonský, který leží pod vrstvami kulmovými, jak je to možno dobře pozorovati na př. v Propasti.) Shledáváme tu pouze slepence (v lomu na Týnsku pod Krásnou horou), pak pískovce, které mají křemenitým tmelem opeřená hranatá i oblá zrna křemenná, živcová i slídková a j., a říká se jim pak droba, (tato zpracovává se u Hrabůvky), místy pak v našem ostrůvku jsou i vrstvy hlinitobřidlicové (blíže Teplíc). Tak jemné břidlice, jaká je v Oder-ských horách, na pokrývání střech, tu asi nemáme.

*) Jíl jest porculánová hlinka s příměskem přejemného křemene. Přimísí-li se k jílu vápenec, vzniká slín.

Že tyto horniny jsou usazeniny dna mořského, o tom poučují nás též zkameněliny živočichů a otisky rostlin. Sbíráním zkamenělin v útvaru kulmovém v Jesenicích zabývá se v Podhoří p. Spiruta. U něho viděl jsem velmi krásné doklady o zvířené a květené doby karbonské. Zkamenění mohou jen pevnější součástky těl živočišných, jako jsou krunýře korýšů (raků) nebo vápenité schránky měkkýšů i jiných, nižších živočichů (psací školní křída je složena ze schránek drobnoukých živočichů, dírkovců ze skupiny prvoků — zvířátek jednobuněčných) nebo též křemité. Rostliny zanechávají jen otisky nebo zuhelnělé zbytky. (Veškeré kamenné uhlí jsou zuhelnělá těla rostlinná).

Zkameněliny živočišné jsou vesměs stopy zvířeny mořské. Otisky rostlin sice pocházejí od rostlin suchozemských, ale jest nasnadě, že byly vodou tekoucí zaneseny se souše do moře, kde uložily se na dně, tam byly zaplaveny bahnem a zuhelněly.

Zajímavo jest, že rostliny z útvaru kulmového podobají se vesměs rostlinám dnes rostoucím, ale není mezi nimi rostlin, které by byly vytvořovaly květy. Jsou to vesměs rostliny podobné dnešním kapradinám, přesličkám nebo plavuním — tedy rostlinám tajnosnubným. Jevnosnubných tehdy na povrchu zemském ještě vůbec nebylo. Ty vyvinuly se z nižších rostlin nahosemenné (jehličnaté). Za to nabyly karbonské kapradiny, přesličky i plavuně rozměrů dnešních stromů a tvořily místy močálolité lesy. Zajímavo jest pak, že v těch lesích nebylo slyšení zpěvu ptactva, ani se neproháněla dnešní zvířata, na jakou si rád počíhá dnešní lovec, protože na povrchu zemském obývalo jen zvířectvo nižší; z obratlovců jsou to původně jen ryby, ke konci karbonu nanejvýš obojživelníci a plazi.

Podnebí té doby bylo vlhké a teplé, jak lze usouditi z bujného vzrůstu rostlinstva. Mnoho a mnoho změnilo se od oněch dob na povrchu zemském. Měnilo se podnebí a s ním veškeré tvorstvo zemí obývajících. Moře vystřídáno bylo tu souší, ale později ještě zase mořem, než dostavila se dnešní souš. Z toho druhého moře pocházejí usazeniny hor karpatských, Hostýna, Radhoště a j. Mnoho milionů let uplynulo než objevili se tu ssavci a ptáci a ještě dalších několik milionů let, než spatřil světlo světa člověk. Zdá se to vše na první pohled neuvěřitelným, ale kdo se zahlubá do studia přírodních věd a uvažuje na základě pozorování rozmanitých přírodních zjevů, jak pomalu dějí se velké změny na povrchu zemském, nemůže jinak souditi. Čím je tisíc let v přírodě? Co se za tuto dobu zřetelně změnilo? Řeka snad vyhloubí si nové koryto zanechavši staré, sopečnou činností vyvstane někde v moři ostrov, vyhyne nějaké zvíře — ale co to je proti horotvorné činnosti, která vyzvedla v třetihorách Karpaty i Alpy, v Asii pak Himalaju? K tomu nestačí ani jeden milion let. Horniny našeho kulmu jsou jistě staré několik set milionů let, kdežto lidstvo tu obývajících? Lidstvo je mládě povrchu zemského. Nálezy zbytků lidské kostry a lidské kultury

odhadují se v Evropě na 15 až 25 tisíc let. Ale ty nepocházejí z prvních dob lidství. Počátky lidství bude nutno hledati až v době třetihorní. Zatím sice nemáme z té doby dokladů, ale tím ten názor není vyvrácen. Před sto lety také neměli dokladů o člověku doby diluviální a co jich máme dnes!

K výskytu zkamenělin dlužno připomenouti, že nenacházejí se všude. Jsou vrstvy, kde jsou hojnější, v jiných nenajdeme žádných. Náš kulmový ostrov jimi zrovna neoplývá, ale na př. v lomech podél silnice do Uhřinova jsem jich našel dosti. V usazeninách třetihorních na Záhoří jistě jsou. Když potuloval jsem se tam kdysi po lesích cestami, shledal jsem tam kdesi kamenný můstek přes příkop s cesty na pole, kde bylo v kameni plno otisků lastur podobných dnešní hřebenatec jakubské. Snad některý z čtenářů o něm ví a snad i o skále, ze které pocházel ten kámen.

Moravsko-slezský kulm obsahuje místy i nerosty rudné. Dolovalo se v něm na mnohých místech na rudy stříbrnosné; dnes již jsou tam rudy vzácné. U Hrabůvky najde se tu a tam blejno zinkové. Není vyloučeno, že i náš ostrůvek nějaké vzácnější nerosty někde skrývá, ale jistě jen v míře nepatrné. Zatím poskytuje jen dobrý stavební nebo dlažební kámen. Ale nemožnost dopravit jej na dráhu lacino zabraňuje zaříditi rozsáhlejší podnik toho druhu, jako se zřídil na př. v Hrabůvce, která jej umožnila svou příznivou polohou vzhledem ke dráze. Otvírají se tu a tam lomy příležitostně pro místní potřebu, ale když je tato kryta, opouštějí se. Tak byl otevřen lom pod Krásnou Horou, který poskytl dobrý kámen pro úpravu břehů řeky Bečvy. Dobře by se hodil na štěrkování silnic i ke zpracování na dlažební kámen. Ale lom ten by nemohl konkurovati s Hrabůvkou pro nedostatečnou dopravu.

Strmý svah do údolí Bečvy je zřejmým dokladem, že údolí Bečvy propadlo se tu do hloubky podél rozsedliny, vzniklé při vrásnitém pohybu třetihorním. Rovnoběžná rozsedlina od Podhoří k Hrabůvce směřující byla tu nápomocna. Krátký, strmý svah nedovolil vzniknouti tu mohutnějším vodním tokům, které by byly mohly zařezati se do hlubokých nebo romantických údolí. A tak zůstal tu hřbet horský dosti jednotvárný, jen na málo místech poněkud prohnutý. A nebýti té okolnosti, že vznikly ony dvě rovnoběžné rozsedliny, mezi nimiž zbylá kra byla zatlačena do hloubky, bylo by bývalo Záhoří zůstalo v těsném spojení s Oderskými horami v nerozeznatelný celek, tvořící zvláštnou pahorkatinu.

Řed. Rudolf Kout, Lipník:

O lipenském nářečí a jeho sbírání.

Mluvíme-li o lipenském nářečí, můžeme míti na mysli buď nářečí samotného města Lipníka, anebo nářečí celého kraje lipenského (Lipenska). Jest známo, že nářečí města Lipníka

(= starousedlíků) liší se od nářečí okolí. Podobnou zvláštností vyznačuje se i město Přerov, což můžeme viděti dobře na dialektologické mapě moravské od Fr. Trávníčka, na níž města Lipník a Přerov označena jsou jako ostrovy uprostřed hanáckého nářečí. Některé dědiny na východ od Lipníka, jmenovitě Jezernice, zakresleny jsou tu do nářečí valašského. Z toho vidíme, že na Lipensku jest jistá rozmanitost nářečí. Nesmíme se však domnívati, že tato rozmanitost jest nějak značná a že snad jednotlivá nářečí liší se od sebe též ve směru lexikálním, to jest, že každé nářečí má v některých případech pro týž pojem jiné slovo, jak jsem se sám též z počátku domníval. Rozdíly vztahují se hlavně jen na rozdílnou výslovnost pračeských samohlásek *ú* a *ý* (lúka, strýc), které se v hanáckém nářečí (na př. v Oseku, Újezdě atd.) vyslovují jako *ó* a *é* (lóka, stréc) a v nářečí valašském (v Jezernici, Slavíči) zachovávají starou výslovnost *ú* a *ý* (lúka, strýc). Naproti tomu v Lipníku samém vyslovují se všechny samohlásky krátce, takže tu máme: luka, stryc. Tato krátkost samohlásek a zároveň přízvuk na předposlední slabice dodává nářečí města Lipníka rázu lašského. Znamý dialektolog Bartoš také praví, že mluva obyvatelů města Lipníka má ráz hanácko-lašský, což si můžeme vykládati též tak, že výslovnost jest podobná lašské, kdežto zásoba slov shoduje se více s nářečím hanáckým.

Obírám se již dávno zapisováním zvláštností zdejšího nářečí a zvláště zaznamenáváním slov, která jsou rozdílná od slov ve spisovné řeči. Pokládám tuto práci za užitečnou proto, že nářečí tohoto kraje, které jest významné jako přechod z hanáckého do valašského a lašského, nebylo dosud zachyceno a poněvadž stále víc a více mizí vlivem všeobecného vzdělávání (školou, knihami, časopisy atd.). Bylo by si přáti, aby, dokud nebude nadobro už pozdě, ujalí se sbírání zdejšího nářečí též i jiní (jeden člověk na takovou práci nestačí) a těm hlavně chci zde vypsat některé své zkušenosti, aby se podle nich mohli, jak jejich poměry dovolují, řídit.

Když jsem přišel v r. 1900 do Lipníka, zastihl jsem starší generaci mluvící ještě čistě lipenským nářečím. Krátkost samohlásek a polský přízvuk mne, jako rodilého Čecha, velmi překvapovaly. Zvláště čistě lipensky mluvili lidé, kteří chodili za mládí jen do zdejších německých škol (dosud tak mluví mnozí Židé). Naproti tomu lidé, kteří znali spisovnou češtinu ze školy nebo z četby knih a časopisů, byli již pod vlivem spisovné řeči, a snažili se jí zvláště v rozhovoru s českými inteligenty se způsobovati. Tu jsem pozoroval některé zajímavosti, které by letmého pozorovatele mohly snadno spléstí tak, že by pokládali za nářečí tvary nebo slova, kterých bylo chybně použito v domnění, že jsou spisovnými. Uvedu příklady: Poněvadž místo spisovného *ou* je v lipenském nářečí *u*, stávalo se a dosud ještě někdy stává, že některý Lipeňák chtěje mluvit spisovně, vysloví *ou* i tam, kde v češtině je jen *u*, na př.: vidíme »tou zelenou

louku« (lipensky: tu zelenou luku). Jiný případ vyplývá z toho, že místo českého *vařiti se*, říká se zde jen *vřiti* a že pak Lipeňák místo: »voda se vaří« (anebo: voda vře), řekne, chybně: »voda se vře«, anebo naopak jen — »voda vaří«. Nebo poznání, že spisovnému slovu *brzo* odpovídá zdejší nářečové *skoro* (vstávám skoro), vede k tomu, že Lipeňák chtějící mluvit spisovně řekne: »on je brzo tak velký jak já«, kterážto chyba mohla by snadno býti pokládána za zvláštnost zdejšího nářečí, ač jí naprosto není.

Vůbec inteligent, na př. učitel, chtějící sbíratí nářečí, má do jisté míry ztíženou úlohu v tom, že lidé, s kterými mluví, vidí v něm právě inteligenta a snaží se proto mluvit s ním více méně spisovně. Někdy je zvláště velmi těžko dovědět se přímým dotávaním (i u žáků ve škole), jak se to neb ono nářečové jmenuje neb říká, poněvadž tázaní se za dialektické tvary před inteligentem i stydívají tvrdíce, že se to říká tak jako ve spisovné řeči. Proto pro sběratele jest často lépe, když místo přímého vyptávání naslouchá hovorům lidí mezi sebou a čeká, až žádaná věc vynoří se sama od sebe.

Pozoroval jsem též případy, které byly opačné s případy prve uvedenými, t. j. mluvící, který byl zvyklý jen na nářečí, chtěl přizpůsobití spisovné slovo svému nářečí a učinil to chybně. a př. slyšel jsem jednoho staříka v Lipníku praviti, že »*i enem trochu poluvky*« (= jí jenom trochu polévky). Stařík, maje jakési vědomí, že spisovné české *i* (*i*) stojí často místo nářečového (původního) *u*, (plíti = plut, břicho = břuch atd.), proměnil si český tvar *polívka* chybně ve tvar *poluvka*. Podobně slyšel jsem v jiném případě slovo *pampeluch*, které by mělo odpovídati spisovnému *pampelich*, *pameliška*, ač tento případ zdá se poněkud nejasným, protože uvedené slovo *pampeluch* slyšel jsem dvakráte, pokaždé od jiného člověka a poněvadž to neznamená českou *pampelišku* (té se tu říká *majiček*), nýbrž nějaký plevel (»pole je sám *pampeluch*«). (Pokračování.)

Čeněk Kramolíš, Hranice:

Schůze úřadu a občanů v minulých stoletích.

V městech na radnici konávalo se: úřední sessí, ouplné hromady, posudky a schůze soukromé.

Úř e d n í s e s s í, čili schůze konšelů, úředních osob, konávala se zpravidla jedenkrát nebo dvakráte v týdnu, obyčejně v trhový den, aby bylo třeba rovnati i různé spory tržní. Ale- spoň purkmistr starší nebo mladší a rychtář se v ten den »na rathauzi vynajíti dali.« — Druhé sessí bývalo v klidný den, aby bez rušení mohli konšelé jednat.

V Lipníku bývalo trhové sessí v pondělí, v Hranicích snad v pondělí a v pátek, v Meziříčí v úterý a v pátek, a v Rožnově v úterý a v sobotu odpoledne.

Den a hodina byly stále, nezvalo se k tomuto sezení. Ve schůzích těch projednávaly se věci menší důležitosti a umlouvány byly prozatímně kupy a svatební smlouvy a připravovala se práce pro schůze větší. Schůzím konšelů říkali v Meziříčí též conferentia. Schůze řídil purkmistr starší nebo mladší.

Ouplné nebo valné hromady. Jednalo-li se o věci důležité, jako o podání žádosti vrchnosti, o stavu obecních budov a obecního hospodářství, o složení účtů, přijímání nového souseda a o podobných věcech, svolávání byli všichni usedlí měšťané ke schůzi, které se říkalo »ouplná hromada«.

Schůze taková bývala jednou, nebo dle potřeby i dvakrátě za měsíc a řídil ji též purkmistr. Den schůze byl neurčitý a proto se ke schůzi takové občané zvali.

V Lipníku, v Meziříčí, na Vsetíně zváni byli zvonkem, který byl umístěn ve věži radniční a slul též »požární«. Vypukl-li totiž oheň, zvonilo se zvonkem »po jedné straně«, to jest táhalo se provazem tak, by srdce tlouklo jen na jednu stranu zvonu. Nesměl se rozhoupati silněji, by srdce zvonu nepobíhalo od strany ke straně.

Zvonilo-li se obvyklým způsobem, bylo to pozvání k úplné hromadě měšťanů. V půl hodině po odzvonění museli se sejítí.

V Hranicích snad napsal purkmistr pozvání na list, vložil jej do děstiče k tomu udělané, aby se list nepošpinil, sluha odevzdal jej nejbližšímu sousedu. Ten po přečtení dle stanoveného pořádku odeslal rychle pozvání druhému, ten třetímu, až poslední odevzdal jej opět úřadu.

Ale myslím, že tak zváni bývali členové cechu ke schůzím. Nebylo jich mnoho a v sezeních sedávali dle věku, dle let řemesla. A k valným hromadám, jistě jako v jiných městech, zváni byli též zvonkem.

V Rožnově, poněvadž sousedé v Horních a Dolních Pasekách zvonění by neslyšeli a radnice zvonku neměla, obcházelí poslí všechny sousedy a zvalí je ke schůzi. Kdo se nedostavil, byl pokutován 30 kr. a k tomu 8denním arestem při chlebě a vodě. Zajisté veliká to přisnost! Jest-li posel zavínil, že některý soused se nedostavil, poněvadž nebyl třeba pozván, stíhl výše naznačený trest posla.

Obecní sezení i úplné hromady bývaly v bytě purkmistrově a od roku 1770 na radnici, kterou si městečko toho roku postavilo.

Posudky konaly se u přítomnosti direktora panství nebo některého panského úředníka (oficíra).

Při posudcích bývala totiž prohlížena rejstra sirotčí, soudní, kupní, svatební a kšaftová a zapisovány převody majetkové, dříve ujednané, do gruntovních knih. Dědicové a věřitelé hlásili

se ke své spravedlnosti, sirotci stavěli se, by si z nich pán do svých nebo vrchnostenských služeb vybíral vhodné osoby.

Poněvadž často při posudcích upravovány byly i neurčité hranice pozemků jednotlivých osob, bývala při posudku přítomna všechna obec, to jest všichni usedlí, by se omylům předešlo. Později k posudkům byli zváni jen ti, jichž se záležitost týkala a potřební svědci nebo sousedé sporných polností.

Soukromé schůze. V místnostech, kde se konávaly schůze veřejné, mívali též porady pravováreční měšťané, kteří tvořili obyčejně jádro měšťanů a byli zpravidla starousedlíky. Ale i předměšťané mívali zde své zvláštní schůze, když nebyli zastoupeni v obecním úřadě.

V Lipníku měly v obecní radě i ulice, bezpochyby předměstské, své zástupce, zvané čtvrtníky (Viertlermeister), kteří měli poradní hlas ve věcech jejich čtvrti se tykajících.

Na vesnicích byl hlavou obce fojt, někde rychtář zvaný, který měl větší zákupný nebo dědičný statek. Měl též k ruce konšely (radní).

Fojt svolával sousedy sice také každého týdne v sobotu nebo v neděli, ale ne k poradě, nýbrž aby jim sdělil roboty a jiné panské rozkazy na příští týden.

Hromady obecní, dle potřeby jednou za čas, konávaly se též u něho v šenkovní místnosti, neboť fojt býval zpravidla i burmistrem.

Ve schůzích vybíral fojt různé dávky vrchnostenské, kontribuci či daň císařskou a odváděl vybrané na zámek.

Na některých panstvích obroční či důchodní sám dojížděl v určité, oznámené dny do dědin platy a daně vybírat, kde fojt psátí a počítatí neuměl, nebo kde vrchnost měla v úmyslu od poddaných více císařské daně vybrat, než byli povinni odvádět, aby jejich platem splatila část své vlastní kontribuce. Často z toho povstaly spory a na Rožnovsku v 18. století i rebelie.

Odznakem fojtovy moci bylo »právo«, krátká — asi loket dlouhá — palice dřevěná, železem pobitá v podobě hlavy. Výrok fojtův nebo rozsudek byl platný měl-li při jeho pronášení »právo« v ruce.

Sousedé scházivali se k hromadě s obuškem.

Obušek je čagan s rukovětí sekerky. Sekerka bývá buď dřevěná, často perletí vykládaná, nebo jinak zdobená, ale nejčastěji byla dříve železná, aby se obuškem mohl Valach bránit při přepadení zlým člověkem nebo divokou zvěří, která se dříve v lesích valašských zdržovala. Fojti a bohatí mívali sekerky mosazné. Topůrko obušku bývalo též zdobeno vyřezáváním, vypořádáním nebo vykládáním perletí.

Bylo-li třeba ve schůzi hlasovat, tak vykonávali právo hlasovací vyzvednutím obušku. — Někdy, při vykonávání slibu nebo při důležitém hlasování přicházeli jeden po druhém k stolu

fojtovu, kdež postavena byla před ním pečet, a této pečeti dotýkali se svými obuchy na znamení slibu nebo souhlasu.

Tak slavnostně vykonávali své hlasování, a na čem se usnuli, bez vytáček plnili, a hotovi byli i život za ujednanou věc položit.

Vladimír Vašíček, Dřevohostice:

Svatební smlouva Antonína Klimše z Domaželic r. 1838.

Dnes nížepsaného dne a roku, staly se dobrovolné svadební smlouvy, v přítomnosti nížepsaných svědků, mezi Antonínem synem pozůstalým po nebožtíku Janu Klimšu z Turovic podsedníku pod Nrem 6tým ležící z jedné, a mezi Marianou dcerou Josefa Střelce, podsedníka z Domaželic pod Nrem 12tým s druhé strany, na následující způsob totiž:

- Za 1ní Zavádí Antonín Klimeš jakožto ženich svoji dobře oblíbené nevěstě Mariáně dceři Josefa Střelce, svůj v Turovicích pod Nrem 6tým po otci doporučený podsedek se všemi k tomu podsedku připadajícími užitky, rolmi, louky, zahrady, sedlský hospodářství: půl druhého voza okutého, jeden pluh se železem, dvě brány a domovní náčení: Tři pantoky, jednu motyku, a dva řetěze a jednu zelnou bečku ve čtyři vědra, jedny troky a od dobytka dva koně.
- Za 2hý Zavádí otec nevěstín a nevěsta svému oblíbenému manželovi a ženichovi 240 Fr C M pravím dvě sta čtyřicet reynských ve stříbře, a to slibuje otec nevěstín hned po kněžským sezdaním položit, a k tomu jednu krávu a šatný kotel.
- Za 3tí Vymínuje sobě včilejší otec Josef Hradílek, jakožto držovatel toho podsedku v rolách Za Humnama na 4/8 M, Újezd na 4/8 M Čtvrtku nad Krouhy na 4/8 M a na Kozrálkách svobody na tři měřice, Malou Loučenu, na Výmyslovu a v zahradě čtvrtinu pod stodolou a každý rok při svém na zeli, a tu vejmínku bez všeho výplatku obdělávat a otop k pálení přivézt. Jak se ale stane, že Josef Hradílek by zemřel, tak jeho pozůstalá manželka té výminky užívat bude a totiž: Čtvrtku nad Krouhy na 4/8 M a v zahradě v předku z obou stran po Mackuvku a též podobně tu vejmínku bez platů obdělávat a sáhu dříví přivézt.
- Za 4tý Kdyby se ale stalo, že by ženich do dne a roku bez zanechaného po sobě potomka zemřel, tak povinna bude nevěsta do jeho rodiny jedno sto dvacet reynských ve stříbře hradit. Naproti tomu, kdyby ale nevěsta do dne a roku též podobně bez potomka zemřela, tak povinnen bude ženich do její přízně podobně jedno sto a dvacet reynských stříbra navracet a pak truhlu se šatama.

Jenž se stalo v Domaželicích dne 8ho září 1838.

Ze strany ženicha:	Ze strany nevěsty:
Antonín Klimeš, ženich.	Mariána Střelec, nevěsta.
Josef Hradílek, otec.	Josef Střelec, otec.
Pavel Klimeš, svědek.	Franc Cakaš, pudmistr, svědek.
Johann Sadil, svědek.	

Prof. Jakub Mráček, Lipník:

Drobnosti z archivu města Lipníka.

Prosba rektora školního o dřevo. Nemohu přesně udát, kdy žil onen rektor školní (dle písma soudím, že to bylo v 16. stol.), který tak dojemně prosí pana purkmistra a starší obce lipenské o dřevo pro školu. Nemohu také říci, ani jak se jmenoval. Na konceptě dopisu, který patrně zaslal panu purkmistrovi a starším obce, je podepsán pouze »rektor školní«. Píše takto: Seznávši nedostatek strany osoby mé, potom také i všech zákumých při škole, a to tento obzvláště, co se dotýče dřev těch, že nám téměř nic nezbývá, a ráčíte znáti, že na ten čas všickni napořád bez dříví býti nemůžeme, poněvadž zima ještě veliká jest. My pak ve škole vzlaště, kteřížto šatův ložních nemajíc (a nebo lehacích), v škole po lavicích léhajíc, potřebujeme toho, abychom v noci školu sobě vytopili pro uvarování na zdraví nedostatku a ukrutné zimy. Pročež v této naší potřebě k Vaším Milostem psaní toto mé jsem učinil, jsúc té důvěrností k Vaším Milostem v tomto našem nedostatku při drvách, že nás litujíc v též nedostatku přivéztí rozkážete koňmi obecními vozec dřev nějaký, vzlaště pak poněvadž zde při horách v tom nedostatku není.« Za tu lásku a přichylnost slibuje rektor větší bedlivost při dítkách školních prokazovati a zachovávat.

Ustanovení rektora školního r. 1671. Městská škola v Lipníku dostala 1. ledna 1671 nového rektora. Byl jím Jan Pokorný, který dosazen byl od primatora, purkmistrů a rady z vůle učeného pana děkana města Lipníka Matouše Bernarda Kristeliho. Smluven byl takto: aby podle své pilnosti při službách božích v chrámu Páně (nevýjimajíc žádné), nýbrž kdyby jemu rozkázání od pana děkana učiněny bylo, povinnost svou náležitě a poslušně vykonávati, jako i taky liternímu dítek cvičení bez nářku lidského (však protiv záplatě) se vsí pilnosti vésti a učiti byl povinen. Nemá taky bez vědomostí a povolení pana děkana někam přes pole vycházeti, nýbrž se pokaždy při něm náležitě ohlásiti a o povolení žádati. A když se tak v tom všem, jakž jeho povinnost s sebou přináší a ukazuje, s pilností chovati bude, má jemu předně od obce naší lipenské za práci jeho ročně z kase obecní vydáno býti, totiž za všechno vsudy 40 rýnských.

Co se však vychování jeho dotejče, má v každou neděli a svátek od pana děkana svej opatření míti, k čemuž taky Jeho Milost pan děkan přistoupil.

A tak když se jemu co na tou jeho službu vydá, má do tejto cedule pořádně vepsáno býti.«

A to také vepisováno bylo, jak ukazuje druhá a třetí strana smlouvy. Pan rektor vybíral si po celý rok, až vyplněno bylo 40 rýnských. Bral po 4, po 3, po 2 a 1 rýnském, ale i po 30 krejcařích.

R. 1672 vybral ještě 2 rýnské a dvakrát po 30 krejcařích. Co potom s ním dále, nemohu dosud říci. Snad se s ním ještě shledáme.

Sova Otto, Slavkov p. H.:

Poslední pravěké nálezy na Bystřicku.

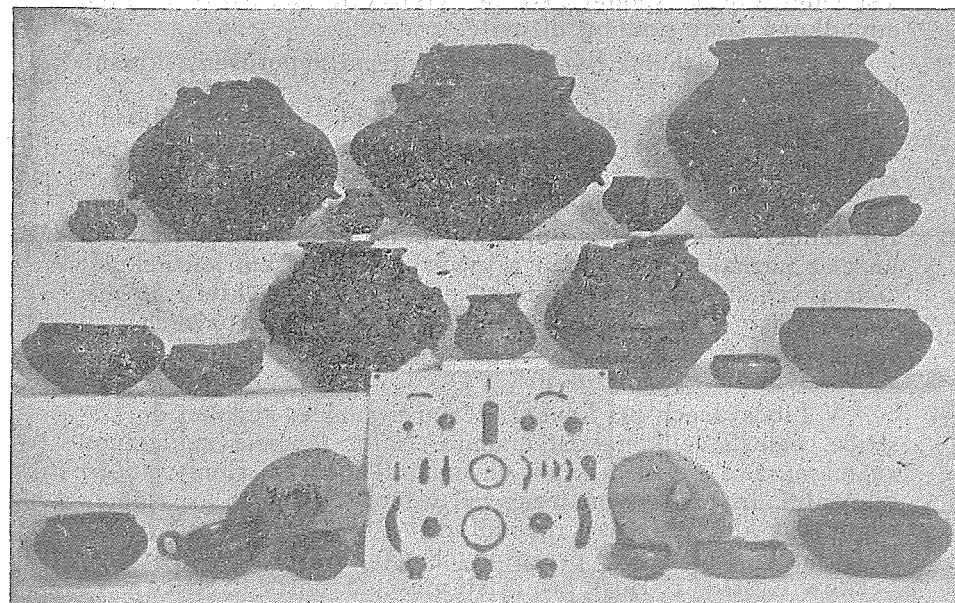
Níže uvedený seznam nálezů a jich nynější uschování uvádím z mnoha příčin. Předně snadno se může státi, že mnohý nález dostane se do rukou nepovolaných, že o něm pak odborníci nikdy se nedozví. Snad bude i leckde ležeti na psacím stole jako těžítka, aby sloužil za důkaz, že jeho majitel má »také porozumění« pro archeologii, nebo, aby přispíval k výzdobě salonu, neb byl chován někde v zásuvce jako lichá památka. Stalo se také, že na př. ve Slavkově p. H., svého času při výrobě cihel »Na šachtě« našli nějaké železné meče a jiné předměty a poslali je zcela správně do musea. Jenže nezaznamenali do kterého a dnes, kdy bylo by velice důležitým zapsati vše do obecní kroniky, neví nikdo, do kterého musea nález ten byl odeslán aby se mohl vyžádati odborný jeho popis a zařazení.

V zimě 1927 zvěděl jsem od p. ř. uč. Hrabaly z Radkov, že ve Lhotě Radkové narazili při orání na podzim na poli p. Tomčíka na popelnice. Vybrali je nezkušení chlapci, ještě školáci, takže ze zachovaných střepin, jež chová ř. uč. v Radkovech u sebe není možno něco sestaviti. Téhož roku po nich pokoušel jsem se na těchže místech pátrati po dalších popelnících, ale nadarmo. Za to na sousedním poli — tuším, že lhotského kováře — narazil p. Tomčík, jenž mi pomáhal, v brázdě na šledu, zavolať mne a opravdu pod ní byl popel a v něm jediná roztláčená popelníčka plná popela. Ten byl v popelnici ještě přikryt střepinami jiné, větší popelnice, krásně zdobené. Po sestavení popelníčky seznal jsem z jejího tvaru, že patří k období lužickému.

Po mé přednášce v Radkovech »O pravěkých dobách Záhoří« přinesl a daroval mi p. Kudlík zlomek velikého mlátu (provrtaného a po délce uraženého), starší to nález při kopání příkopy. Jest na obou stranách, ale nejvíce na uražené straně

otřen, jako by byl používán za drtidlo při tření obilí na pravěkem mlýně. Doposud zlomek ten váží 126 dkg, jest 18.5 cm dlouhý a 7.5 cm široký. Tedy úctyhodná váha i velikost.

Sám jsem nalezl v Žákovcích na poli v trati »Selské Hrabiny« kamennou motyčku ze zelené břidlice, poněkud poškozenu a kamennou sekyrku na »Horní cestě« u Žákovic. Obě v r. 1916.

Obr. 4. Ukázka vykopávek popelnicového pole u Blazic. (Uprostřed na lepence milodary).

Sl. M. Pátková nalezla na cestě na Amerikách přeraženou motyčku z téhož kamene. Jest v mé sbírce.

Pan Bedřich Janásek ze Žákovic daroval mi zlomek mlátu, starší to nález, také na obou koncích opotřebovaný, jako drtidlo na pravěkém mlýně. Dále přelien.

Pan Fr. Zapletal ze Šišmy — velký mlat provrtaný, nepravidelný, ale úplně zachovalý.

Od p. Fr. Buchty ze Žákovic získal jsem nevelký mlat, krásně hlazený a téměř neporušený. Materiál, z něhož jest udělán, svědčí, že byl do našeho kraje dovezen, poněvadž podobná hornina se v našem okolí nevyskytuje.

Pan J. Zabaník z Blazic daroval mi kamennou paličku (kladívko, oba konce tupé). Týž objevil na svém poli pohřebiště z nejmladšího období popelnicových polí. Pohřebiště to roz-

kládá se i po sousedních polích. Po úplném jeho prozkoumání bude podrobně popsán v Záhorské Kronice. Jest to první větší nález podobného druhu na našem okrese.

V Býškovcích jsem znovu prozkoumával sídliště pravděpodobně z téže doby, jako jest pohřebiště v Blazicích. Svědčily by o tom tuhované a zvláště zdobené střepiny, jež jediné jsem našel, neboť nic podstatnějšího tam nebylo. Sídliště to jest odkryto v pískovišti p. starosty Oldřicha Pavlíčka. V písku krásně jest viděti obrysy spodní části příbytkových jam, asi tři a jedné odpadkové jámy podoby dížovité.

Pan Fr. Kuchař z Býškovců daroval mi neporušený, krásně hlazený mlat.

Z Blazic jsem obdržel od p. A. Hradila hladidlo, nalezené na cestě v »Hložku« a p. Pokusa dva zlomky kamenných nástrojů

Při srovnávání nádvoří nové noclehárny na Hostýně narazili dělníci při kopání na popelnici, prý zachovalou, kterou bohužel z neznalosti rozkopali a vyvezli. Získal jsem jen několik zajímavých střepin. V klášterním museu chovají některé novější nálezy hostýnské, jako železné srpy a sekyrky z prvních dob slovanských u nás. Kamenný mlat jen navrtaný nebude z Hostýně, nýbrž odněkud z okolí.

V Libosvárech při kopání šterku u silnice, vedoucí do Bystřice, našli velkou kost mamutí. Nález ten jest neklamnou známkou, že i v našem kraji žili mamuti (pravěcí sloni) v době diluviální. Již před tím nalezen byl v těchže místech asi zlomek mamutího klu, který se rozpadl dříve, než byl konservován. Tato mamutí kost jest prozatím chována v měst. škole chlapecké v Bystřici p. Host. pro příští museum města Bystřice p. H. a okolí — tedy Záhoří.

Většina výše uvedených mlatů náleží ke kultuře s nádobami zdobenými šňůrami (keramika šňůrová). Tedy jsou to nástroje hlavně toho lidu, jenž nad rovy svých zemřelých nasyňoval veliké mohyly.

Uvádím všechny poslední nálezy, o nichž jsem zvěděl, abych tím dokázal, že po této stránce náš kraj není vyčerpán. Naopak, náš kraj jest málo prozkoumán, zvláště naše »hranická brána«, již předkové naši zcela jistě ve větším měřítku procházeli, když vlast naši osidlovali. Je tedy důležité, aby dříve, než náhodnými nálezy bude většina památek zničena, dávalo se pozor a to hlavně při polních pracích, aby sebe menší předmět, ať podezřelý kámen barvou neb tvarem, ať bronz, ať železný předmět nebo střepina nádoby nešla pozorností a tím aby uveden byl odborník na správnou cestu a mohl pátrat na základě učiněného nálezu po dalších památkách. Tedy jen při podzimním orání dávatí pozor, zda se nepříjde na střepiny neb popel a místo takové označiti a nález oznámiti.

Řed. Antonín Svěrák, Kelč:

Včelařství na Záhoří.

Pěkný a poučný je článek stejného jména uveřejněný v čís. 4. roč. IX. K vůli úplnosti připojuji k němu též kcusek historie.

Jest jisto, že včelaření bylo po Moravě rozšířeno od nepaměti. Ale pravým organisátorem jeho stal se slavný biskup olomoucký Bruno (1247—1281). Ten ve své poslední vůli z 27./XI. 1267 ustanovil mimo jiné následující:

»... Tolikéž nařizujeme, aby se obnovily a zřídily tři včelíny, jeden ve Svitavách, jeden v Kelči a jeden v Mohelnici a aby jak ty včelíny tak jednotlivé brtě roztroušené po lesích k oněm místům příslušných, na starosti měl olomoucký kanovník kustos. A na opatrování a hájení vzpomenutých včelínů, též na opatření věcí potřebných, odkazujeme 12 hřiven ročního platu, jaký se nám z oněch míst dává a to tak, aby se na každém místě po 4 hřivnách dávalo na ty včelíny. Nad to nařizujeme, aby řečený kanovník kustos v oněch místech měl za svou práci po 2 lánech, z nichž aby bral jak platy a desátky tak i jiné kořisty na věky, vyjímaje peníze právní, kteréž biskupství zůstavujeme. A med z těch včel všecek půjde ku stolu biskupovu, kdež vosku $\frac{2}{3}$ případně kostelu olomouckému, $\frac{1}{3}$ kostelu kroměřížskému. (Mor. dipl. III., 407.)

Musíme doznati, že zřízení včelínů bylo na ty doby velikým pokrokem hospodářským, neboť včelíny jsou pravcu protivou přirozeného včelaření po brtích lesních.

Jak se samo sebou rozumí, ustanovení pro opatrování těch včelínů zvláštní včelaři »brtníci«, kteří netoliko včelám pastvu opatrovali, nýbrž nepochybně i veškeren průmysl včelařský provozovali.

Kde biskupský včelín v Kelči stával, dnes ovšem určití se nedá; snad to byl bývalý »Hájek«, dnes dávno již vykučený, jako nejbližší les panský; ze starých listin vysvitá pouze, že tehdejší včelíny zřizovaly se v lesích lipových a javorových.

Že kromě včelínu panského bylo hojně i včelínů soukromých, tomu nasvědčují dosud četná místa včelíny zvaná, dnes ovšem bez včel; nasvědčuje tomu i stará gruntovní kniha obecní, kde často se dočítáme, že výminář vymínil si na stáří včelínek, a nejpádnejším důkazem jsou tak zvané »kostelní krávy«. Bylo to zvláštní zřízení středověké a to dobrovolné. Kdo na svůj grunt si vzal »kostelní krávu«, byl povinen odváděti kostelu farnímu po 1 libře vosku ročně. Pokud jsem mohl zjistiti, byly »kostelní krávy« při domech čís. 3., 4., 6., 8., 9., 11., 15., 19., 25., 28., 34., 35., 36., 48., 49.; 58., 59., 62.; 65., 67., 71., 103., 104., 109., 112., 114., 182., 206., 246., 265., 281., 239, při čís. 15. byly dvě, tedy celkem 33 a možná ještě více. Když se tedy odváděl z tolika domů vosk, muselo býti hojně včelínů. Kdo se chtěl krávy »kostelní« zbýti, odvedl hospodářům kostelním 5 zl. mor.

a dále vosku neodváděl. O rozšíření včelařství dávají svědectví i cechovní artikule, v nichž bylo mimo jiné stanoveno: kdo se chtěl učití řemeslu nebo státi se mistrem, odvedl 2 libry vosku, kdo nepřišel do shromáždění cechovního nebo nepoctivě se choval, pokutován 1—2 librami vosku, kdo se nesúčastnil pohřbu, pokutován 1 librou a týkalo-li se cechmistrů, byl trest 3—6 liber.

Největším včelařem v minulém století v Kelči byl hrncíř Kolenovský. Měl rozsáhlý včelín na rozhraní obcí Kelč, Lhotka, Kunovice v tak zvaném Březi. Včelín byl opatřen plotem, stanovité brtí bylo pak kolkolem obehnané hlubokým příkopem, pokrytým chvojím po způsobu bývalých vlčích jam a to proto, aby se mu na včely nedostali zloději. Ale ani toto ochranné opatření nepomohlo. V nestřežené chvíli přišli zlí lidé, vysadili dvěře z plotu, položili přes příkop a včely úplně vyloupili. Když tu spoustu uviděl Kolenovský, zaplakal a mrtvici raněn ducha vypustil. První, kdo začal v Kelči včelařiti moderním způsobem, byl kožešník Jan Rada, otec tragicky skončivšího generála Rady. Byl členem mor. zem. spolku včelařského; r. 1879 přinesl z výstavy v Brně první žeržony a medomet, které pak ostatním včelařům sloužily za vzor. Zálíba ve včelách přešla pak na jeho rodinu.

Na podnět † senátora Kadlčáka založen před lety včelařský spolek pro Kelč a okolí, který dále o toto poetické zaměstnání pečuje a přejeme mu mnoho zdaru.

POVĚSTI NAŠEHO KRAJE.

M. Tománková:

Zánik hradu Svrčova u Hranic.

Dávno, pradávno tomu — sta let zapadlo v moře věčnosti od těch dob, co obýval šedý, zasmušilý hrad Svrčov loupeživý rytíř, který podnikal se svou čeledí smělé zájezdy do okolních osad, nebo vyčkával i na chodce a kupce, jezdící prastarou cestou z Polska přes Hranice a vedoucí dále do vnitra Moravy. Lidé vyhýbali se jeho strašnému hnízdu, zhlížejícimu se v bystrých vodách Bečvy, neboť rytíř nad níkým neměl smilování. Jeho krutá, krvelačná povaha opíjela se rozkoší, viděl-li cizí bolest a úpění svých obětí, jichž majetkem se obohacoval. A lidé, chvějící se stále hrůzou, kterou již při pouhém jméně jeho pocítovali, šeptali si, že zločiny, jež onen rytíř-lupič páše, nedovedl by pouhý člověk a že pod tmavým jeho brněním skryt je sám zlý duch.

Drobný, ostrý sníh padal na umrzlou půdu v onen osudný den štědrovečerní. Obloha zatažena tmavou clonou mraků, ví-

sících nízko nad zemí a mrazivý, kosti pronikající víchor letěl údolím bečvanským, hvízdaje žalostnou píseň a přiháněje temnější a temnější mraky; stmívalo se krokem, ale lidé marně vyhlíželi hvězdičku, chtějíce při prvním jejím svitu večereťi.

Starodávnou cestou k Hranicím jela řada povozů, vezoucích zásoby soli do hranické solárny z Polska. Z koní se kouřilo a přece vozkové, zabalení v dlouhé ovčí kožichy, pobízeli je k rychlejšímu kroku. Byliť to většinou mužové z Hranic a blízkých vesniček a těšili se na domov, na dnešní večer po dlouhé době odloučení; po cestě zakusili dosti útrap, nyní aspoň přes svátky ohřeji se u teplých krbů mezi svými milými.

»Ještě jedno nebezpečí překonatí, jen dostati se tuto . . .« zamumlal vysoký muž, jdoucí po boku prvního vozu, přitahuje si teplý kožich úžeji k sobě a oko jeho utkvělo s obavou na tmících se zdech Svrčova. Ztichl, pobídl mlčky hnědáky a sevřel obušek pevněji. Kola těžkých povozů skřípala po umrzlém sněhu, koně frkaly, cítíce snad už blízkost domovů a vozkové ostražitě se rozhlíželi a svírali zbraně různého druhu křečovitéji — a nad hlavami letěl jim víchor, hvízdaje žalostnou píseň. A kdesi v blízkosti zakrákal odporně krkavec . . .

Stmívalo se krokem. — — — Náhle se první vůz zastavil. Koně se vzepaly, tušíce nebezpečí a náručí hnědák, uskočiv bokem, ustrašeně zařičel . . . A už stojí celá řada vozů, mužové upírají bystré zraky do houstnoucí tmy — a mžikem pochopili; pevně svírajíce v dlaně své zbraně, srazili se rychle dohromady — — — A už ze stínu kvílejícího a sténajícího lesa vypadla tlupa temných postav divého vzezření v popředí s rytířem v krunýři, vlajícím černým chocholem na přílbě a dvojostrým, těžkým mečem v rukou. S řevem vrhli se loupežníci na skupinu mužů, rozestavených a vyčkávajících . . . A už se zbraně jejich zkrřížily, ocel zazvonila a udupaný, běloučký sníh zarděl se rudou, čerstvou krví. Krkavec, přiváben bojovým rykem, ozývající se tak často zdejšími údolím, kroužil nad potýkajícími se a ze zobáku draly se mu příšerné skřeky, jež mísily se v jásot loupežníků-vítězů.

Rytíř se svou čeledí vypráhá koně od vozů, bere co cennějšího a surovou rukou trhá opasky mrtvých i raněných a posléze s dábelským chechtotem zamíří horskou stezkou i s lupem do svého strašného hnízda . . . Víchor zavívá jejich stopy sněhem, zakrývá i bílým rubášem nebožtíky. A k uchu strašlivého pána Svrčova donáší slábnoucí slova: »Budíž proklet — buď zatracen — ještě dnes, ještě — v tuto — noc — — svatou . . .« víchor urval poslední slova staříkova, pozvedajícího se namáhavě a zdvihajícího hrozivě pravici k nebesům. Rytířův chechtot byl mu odpovědí . . .

Uloživše lup, oddali se na Svrčově hodování. Pustý jejich zpěv a smích rozléhal se hradem, zachycoval se i v lese a v úkolních horách. I rozpoutala se děsná bouře. Právě o půlnoci, kdy lid pěl v kostelích radostné »Narodil se«, a kdy hodování

na Svrčově bylo v nejlepším, rozlehla se údolím bečvanským ohlušující rána — ozvěnou zaduněla v širém okolí . . . A na místě hodovní síně bylo lze spatřiti chromnou díru, do které se hrozný hradní pán i se svými krutými soudruhy propadl do země . . .

Lupičské zájezdy a případy loupeživého rytíře přestaly . . . Oddechli si obyvatelé kraje, po čase zapomnělo se i na hrozného posledního pána na Svrčově . . . Hnízdo jeho pustlo více a více — zbyly jen nepatrné zbytky kamení.

M. F. T.:

O poctivém formanu.

Dokud nebylo drah, vozívali zboží světem povozníci-formani. Schylovalo se již k večeru, když k zájezdnému hostinci v Dol. Újezdě, kde do dnes je hostinec »Na rychtě«, přirachotil velký formanský vůz. Velké, těžké koně, jejichž chomouty byly ozdobeny mosaznými kotouči červeným sukrem podšitými a jezevčí koží, slabým trhnutím opratí se zastavily a s vozu, na němž bylo zboží uměle vysoko narovnáno, že vypadal jako silniční koráb, slézal starší již forman. Těžce dostoupl na zem; bylyť boty jeho hodně vážné pro podkůvky a hřeby, jimiž podešve byly vybity.

Když uschoval vůz pod kolnu a opatřil koně, šel do hospody, odložil koženou čepici a zasedl ke stolu na lavici. Statný hostinský hned se okolo něho měl s džbánkem piva vrchovatě načepovaným a ptal se, co že si ještě přeje. Forman vytáhl z kapsy pořádný krajíc chleba a poručil si uvařit tři vejce na tvrdo.

A hned k jeho stolu přisedl pomalu jeden soused za druhým, každý se svým bílým hliněným džbánkem, na němž měl každý své domovní číslo, kteří neměli místa, stáli okolo, všichni ho vítali, každý mu zavdával, odřít nemohl, aby milých sousedů neurazil, však byl již zvyklý hojnějším truňku a jazyk se mu pomalu rozvazoval. Než bylo to také otázek, že sotva stačil odpovídat. Jeden chtěl vědět to, druhý ono, bylyť takový forman živé noviny. Tenkrát byli formani vzácní, tenkrát byl jejich zlatý věk.

Bylo již málo hodin, když se hospoda vyprázdnila a hostinský uvedl formana do výměny, kde měl jízbu přichystánu pro nocležníky.

Ráno dosti časně forman vstal, vypořádal se s hostinským, zapřáhl koně a udělav bičem tři kříže, trhl řemennou opratí, silniční koráb zarachotil, velká lucerna po straně vozu se rozhoupala, povoz vyjel na silnici.

Tu teprve forman vyskočil na vůz, usadil se v předu na otepi sena a pomalu klímal, chtěje dohnat, oč včera v hostinci přišel. Mohl tak bez obavy učiniti, koně byly takovému cestování již uvyklé a motocyklů ani aut tehdy ještě nebylo.

Když zameškané verše dospal, vyndal z jedné kapsy starou fajku, z druhé kožený pytlík s tabákem, »kočičák«, lemovaný a zavázaný barevnou haraskou, na jednom jejím konci byl připevněný měděný drát, šparák, kterým fajku pročistil, nacpal, zastrčil fajku mezi zuby, pytlík zase schoval do kapsy, vykřesal oheň, zapálil a již kotouče dýmu valily se mu od úst.

Cesty pomalu ubývalo, vůz se jen zvolna kolebal.

Forman chvílemi zapráskl bičem, zas přehlíží širou, volnou krajinu pod širými, volnými nebesy, k nimž se skrívánek vznášel vesele.

Pojednou si vzpomíná, že hostinskému zapomněl zaplatiti tři vejce, která si včera poručil uvařit k večeři. Zamrzl se na svou zapomětlivou hlavu, nerad by, aby ho měl hostinský za nepoctivce. Vrátil se již nemohl, ale umíňoval si, že při nejbližší příležitosti se s hostinským vyrovná.

Než uplynula hezká řádka let, když jeho vůz přirachotil zas »Na rychtu« v Dol. Újezdě.

Když pak se s hostinským po odpočinku zas pořádal, nabízel mu náhradu za ona tři vařená vejce, tehdy nezaplacená.

Hostinský, chtěje jeho poctivostí využít, žádal za ušlý zisk velké peníze. »Z těch tří vajec byla by tři kuřata, pak slepice, které by nesly vejce, z nich by byla zas kuřata a tak rok od roku by mi statku přibývalo.«

Poctivý forman kroutil hlavou, tolik peněz neměl u sebe, a divil se ještě víc, když hostinský sebral mu v zástavu vůz, na němž bylo zboží narovnáno, že vypadal jak silniční koráb, i velké, těžké koně, jejichž chomouty zdobené mosaznými kotouči červeným sukrem podšitými.

Celý zarmoucený odebral se k vrchnímu na zámek do Lipníka a stěžoval si na hostinského. Hostinským býval tu na čísle 5. od nepaměti dědičný rychtář.

Vrchní, když oba vyslechl, zle se na hostinského rozkatil: »Ty osle starý, od které doby se líhnou z uvařených vajec kuřata? Zasloužil bys pořádně vyplaceno, tak chtít poctivého formana ocigánit. Hned mu vydáš jeho vůz i koně!«

Forman byl rád, že zas přišel k svému majetku a sotva kdy se ještě zastavil v újezdském hostinci.

Hostinskému zůstal výsměch celé vesnice a když ho chtěl někdo hodně pozlobit, ptával se, jaké je kuře, které se vylihne z uvařeného vajíčka.

Dr. František Příkryl:

Čarodějnice u Lhoty.

Ve Lhotě na jednom gruntě jedenkrát v noci pes štěkal tak hlasitě, že hospodář s chasou vyšli na dvůr a tu spatřili chlév otevřený a poloprázdný. Dvě jalovice byly pryč. Všichni vyšli do pole. Bylo to právě přede žněmi. Schodili pole sem a

tam mezi dozrávajícím obilím, ale jalovice nespatri. Potkali však tři ženy, které nesly na rukách velké koše.

Ptali se jich, jest-li neviděly dvě jalovice a když jim neodpověděly, obořil se na ně pacholek, že je musely vidět. Jedna řekla: »Dě nám pokoj, my se neptáme, co hledáš! My nosíme nátku, zimnicu, žlátenicu a jiné lidsky neduhy.« V té se ztratily.

Hospodář a chasa strachem sotva domů doběhli, ihned ulehli; hospodář na nátku, pacholek na zimnici a pohunek na žlátenicu. O půl noci přišly jalovice samy do chléva. (R. 1906.)

Dr. František Příkryl:

Poklad na Chlumu.

Nad Bílavskem na kopci za dědinou je pěkně zachovalé hradiště Chlum zvané. Jednou zdálo se sedlákovi Nečackému, že k němu v noci přišel duch, který k němu promluvil: »Vezmi měch a pojď za mnou!« Nečacký procítl, prohlédl jízbu, síň a dům, ale kromě ženy nikoho tam nebylo. Chasa spala venku. Druhou noc se mu to opět zdálo. Když to vyjevil ženě, řekla: »Až se ti to bude po třetí zdát, poslechni a jdi!« Stalo se tak třetí noc a Nečacký pamětliv napomenutí ženina, vzal měch a šel za duchem, který ho vedl na Chlum. Na kopci pravil duch: »Odhoď ten kříž!« Byl tam chrást a Nečacký lehce jej oddělal stranou a objevil se mu vchod do sklepa, kde svítily peníze zlaté, stříbrné a roztočivé. Duch mu řekl: »Naber si, co uneseš, ale nikde si neodpočívěj — až domá!« Nečacký si nabral, co stačil, ale na zpáteční cestě, jak přišel ke kříži u dědiny, nemohl dále. Položil měch na zem a odpočíval, nedbaje napomenutí ducha. Když si odpočinul, vzal měch a šel dále, ale ten se mu zdál velice lehkým. Složil ho na zem a nemálo se podíval, že byl plný hader. Ze zlosti vysypal hadry a šel domů.

Po čase potřeboval ten měch, šel na komoru a když ho tam vytřípal, padaly z něho peníze; padaly, až jich byla plná čtvrt. Lítoval, že ty hadry tehdy vysypal u toho kříže. (R. 1906.)

Antonín Sehnal:

Myslivecký mládenec.

V Paršovicích býval jeden myslivecký mládenec. U Klvaňů měli dceru a milé mládenec se do ní zamiloval. Dostal se potom do Téna, ale dolízał za nů dál a nosil jí aj v zemi jahody. Dyž jednoc za nů přišel, ona šla a on s nů špásoval a ona se píchla do prstu, až jí krýv tekla. Děvčica si chtěla tu krýv utřít, ale mládenec vytahel kósek papíro a povídá: »Počké, neutíre, já si tě tó krvjóz zapšu.« Ona se zasmíla a nemyslila na nic. Potem se milé mládenec dostal daleko kdesi a bylo po lásce. Tu Klva-

ňovu si oblebil chlapík od vedlejšího Kučery a byla s toho svajba.

Po roku narodil se jim chlapec a dyž ležela v nedělich, šla ju matka navštívit. Přinda tam potká ve dveřích chlapa. Povídá dceři: »Marjánko, keho's tu měla?« »Maměnko, žádného.« »Ale měla's tu keho.« »Ale žádné tu, maměnko, nebyl.« Matce to nedalo a na druhé deň vzala si do hrnka svčené vody a v tu hodinu šla tam zas. Oddělá kótno plachtu a víze takovýho zubaľu, jak drže haluz a nedělku ohaňá. Ona ho začne kropit svčeno vodó a zastupovať mu cestu. »Co prý, ty satane, tady děláš?« Ale on nic a tam ten. Matka šle ke knězovi na poradu a ten jí radil, aby šli s dítětem do Holomóca k Jeziutom. Dyž tam přišli, tu kněz svázal matku a dítě štóló a položili jich před oltář a jeden kněz slóžil mšu svatú. Po mši začal citýrovat čerta: »Satane přijd, vem si tělo i duši.« Satan se přihrnul a chtěl jich zvihnót, ale nemohl nima hnóf. »Hej, plecháču«, povídá, »dobře's jich svázal, zdá se mi, že bych unesl kostel aj s klásterem a s nima nemožu hnóf.« A začal knězovi vyčítat, že on taky není spravedlivé, že dyž byl študentem vzal běľku. »Nech si sem ju vzal, šak sem ju potem poctivě zaplatil.« »Šak já vím, ale až za rok.« »Cedulku dě sem, nepravem's ju zebraľ.« Ale čert nechtěl k oltáři přistópnot, ale málo platný, musel ju položít na oltář a kněz ju přichlopl kalichem. Tu čert povídá: »Počké, do roka ti toho chlappa utopím v tvojí luži na zahradě.« »Dobře, že si čert hlópe, tak's to řekl, ty nebudeš měľ do chlappa žádné moci.« Požehnali a pokropili chlappa svčeno vodó a od té doby měli pokoj.

Josef Jakeš:

Zajímavé historky ze Záhoří.

Za mého dětství scházivali se sousedé v zimě k nám na besedu. Bývalo u nás teplo a pěkně se to vypravovalo i poslouchalo u teplých kachlových kamen. Vlezl jsem na pec a poslouchal. Některé historky bývaly strašné, že mne mrazilo i na teplé peci, jiné směšné, až jsem na starém kozuchu poskakoval. Podávám některé jako drobtý, které mi v paměti uvázly z nejtítlejšího věku.

Moji rodiče dostali chatu od strýce Antoše a tetky Terezy. Strýc neměl děti a v chalupě bylo všeho dost. Nebylo tedy divu, že je zloději občas navštěvovali. Jednou tetku probudil šramot na půdě. Vzbudila strýce a šla s ním na zloděje. Pro jistotu dala mu necky na hlavu a vzala sekyru. Se světlem lezli na hůru a když vylízáli na vrchní schod, praštil zloděj strýce sekyrou po hlavě, ale odnesly to jen necky. Zloději šťastně upláchlí. Po druhé přišli zloději ve dne. Zlodějka sebrala tetě prádlo na půdě, svázala do nůše a právě se chystala zadním vikýřem slézt, když teta vylezla na půdu. Beze slova popadla zlodějku

za vlasy a jak ji bije, tak ji bije. Zlodějka křičela a hned tu byli všichni sousedé. To se rozumí, že zlodějku bil, kdo měl ruce. Najednou sousedka povídá: »U nás taky cosi bouchalo na půdě, pojďme se tam podívat!« Nechali zlodějku a hnali všichni úprkem tam. Opravdu, zloděj byl na půdě a jal se procházet před svými pronásledovateli. Nad kravským chlévem však pod ním praskl strop a on se probořil do chléva. Zvenčí byl chlév zastrčen, okénko na cihlu a tak byl v pasti. Před chlévem byla náspa uzoučká a pod ní jáma na mrvu, právě plná hnojůvky. Sousedka neměla nic pilnějšího, než honem naň běžet nahlídat. Jakmile otevřela, zloděj do ní vrazil, překotil ji do hnojůvky a hajda k lesu Dvorčáku. Všichni hnali za ním a řvali: »Stoj, nebo střelím!«, ačkoliv žádný neměl zbraně a zloděj to viděl. Když měl již pěkný nadskok, zastavil se a zvolal: Střílejte, máte-li z čeho!

Než se vrátili, byla by se sousedka skoro utopila. Museli ji křísit a zatím zlodějka s tetinými fěrtušky, plachtami a sukňemi upláchla také. Tak ten hon pro obě strany dopadl dobře.

Nejvíce brali zlodějí ovce. Na Záhoří chovali ovce v menším počtu jen pro maso a na podzim je zabíjeli. V Paršovicích u Dostálků sebrali jednu tři ovce. Byli pronásledováni po stopách ve sněhu až ke Skalce, ale také upláchli. Tu samou zimu vzali jednomu hospodáři párek vraníků. Koně byli hledáni po celé Moravě a nalezeni v lese u Konice. Nic z nich však nebylo. Jeden pošel hned a druhý za dvě neděle, protože byli příliš promrzlí. Všechny tyto krádeže byly přičítány jakýmsi Ryščákům a posud přízvisko »ryščák« je na Záhoří velkou urážkou a znamená nehoršího zloděje.

Pytláky nepovažovali na Záhoří nikterak za špatné lidi. Zvěře bývalo mnoho a lid byl rád, když ji někdo hubil, aby ne-sežrala veškerou úrodu. Ve všech vratech u stodol byly vyřezané díry, aby se z nich mohlo v zimě střílet na ušáky a rány aby nebylo slyšet.

Vypravoval mi kdysi dědeček: »Tot, jak je Vévodova chalupa, bévala hdysí hospoda. Béval na ní jakési Oliva. Měl děvče, říkali jí Lucínka, bylo jak cigáně a v osmero se mohlo složit. To byl hrozný pytlák a nebál se ani myslivců. Baji to děvče naučil střílat a dyž šli do lesa, obula si gatě. Jednóc si pytláci udělali hon ve Dvorčáku ve dně. Pantata Prachař jak slyšel rany, sebrali mládence a héný a šli na ně. Dyž jich Oliva uhlídl, vystřelil ranu do vrchu, svalil se na zem a začal řvat, jako že je postřelené. Pantata mysleli, že ho postřelil kerési héné a héní zas mysleli, že ho střelili pantata. Padla na ně taková hrůza, že všeci utekli a potem Oliva dělal veselé hon. Večír dovezli dvě fůry zajíců a srnců v žebříňákoch. Píli a tančili celó noc a potem šli a střílali pantatovi ze Sehnalové zahrady kulkama do oken.«

Vyprávěly se také hrůzostrašné historie: Jak pochovávali oběsence na soumezku za rectorovou zahradou, na hranici katastru paršovského a rakovského. Však na tom hrobě roste ha-

brový chrást. Jak vezli jakéhosi oběsence-hraběte čtyřmi vraníky na Smolno. U pastýrně uvízli v blátě a tu katovi pacholci otloukali kola palicemi za strašného proklínání, aby prý odehnali čerty, kteří se jim věšeli na kola.

Jednou našli drvaři v Bukovečku oběšeného mladého muže. Vzali jej na trakač a dovezli do hospody ve Valšovicích. Chvilí poseděli a mrtvého přikryli plachtou. Pak jej vezli na márnici do Paršovic. Ale co to? Oběšenec na trakači se zvedá. Zastavili a přehlízejí, zdali neobživl. Jest mrtev doopravdy. Zase jedou, oběšenec znovu se nadzveduje. Praštili trakačem a utekli. Teprve ráno se to vysvětlilo. Jeden cíp plachty se namotával na osu kolečka a zvedal mrtvého.

Jednou jsem byl se strýcem na trhu v Lipníku. Na oběd byli jsme »v pijováře«. Dva staří muži dali se do sporu, kdo z nich umí lépe plovati. Konečně uzavřeli sázku. Bývali námořníky pod Tegethofem a troufali si oba. Náhodou měli stejná jména. Tak se celá společnost vybrala do lázní. Svlékli se a jeden hup do vody! Potopil se a dlouho nevyhlízel. Druhý svlékal se pomalu, postříkal vodou a když viděl, že to není žert, vlezl do vody a za chvílku soka vynesl bezduchého. Přelozil jej přes koleno a sekal řemenem, až jej vzkřísil. Potom sázku propíjeli u Šidlů v Týně.

Domů šli jsme již v noci. Na Záhorce bývala bouda pro myslivce, zapuštěná do polovice v zemi. Když jsme k ní přišli, bylo v ní světlo a ozýval se hlučný hovor a smích. Vešli jsme dovnitř a bylo tam mnoho osmáhlých mužů, kteří pekli srncí kýty a měli tam také bečičku kořalky. Hned nás vítali a hostili. Dali mi celou srncí kýtu a velice se smáli, když jsem se do ní zahryzl.

Jednou jsem mimoděk našel pytláckou skrýši. Nesl jsem svačinu žencům na pole. Malý psík hnál zajíce a zahnal jej do díry pod větrákem, obitým prkny až k zemi. Chtěl jsem jej chytit a vlezl dírou za ním. Ležely tam dvě divoké svině a jelen s ukrutnými parohy. Teprve mnohem později jsem zvěděl, jak se to tam dostalo. Pytláci chodívali do Javorníka do obory a svoji kořist odnášeli tak daleko.

Každý kraj má své světlé i stinné stránky a není dobře ty stinné zamlčovati.

I. I. J.:

Proč světi v Bohuslávkách a v Loučce svátek sv. Antonína P. ?

V obou obcích jest den 13. června, Antonína Pad., místním svátkem. V polích se nepracuje, v Bohuslávkách jest v místní kapli mše a v Loučce konávali pouť k »sv. Antoníčkoví« do lesa; po válce postavili kapličku blíže za vsí.

Původ místního svátku jest asi tento: Před mnoha a mnoha lety byla polní úroda v trati bohoslavské a loučské krupobitím v den 13. června úplně zničena. Aby podobnou pohromu pro

příště odvrátili, učinili občané z Bohuslávky a Loučky slib, že budou slaviti tento den jako svátek zasvěcený, aby tím získali přímluvu světce.

Po čase však se na slib zapomnělo a pracovalo se v polích jako jiný všední den. Tu v týž den byla opět úroda hrozným krupobitím zničena, a to jen na pozemcích loučských a bohuslavských, jinde kroupy téměř ani nepadaly! Obyvatelé obou osad viděli v tom prst Boží a od té doby bedlivě dbali svčení onoho dne. Provinění bývalo kdysi i trestáno pokutou.

Hynek Špunar:

O vodníkovi v měchu.

Pastýř Podepřel v Oseku pásaval hovězí dobytek z celé vesnice. Přes den hlídal své stádo a za večera a v noci chodil lovit ryby do blízké Bečvy. Aby se uchránil nebezpečných kouzelných mocí, měl vždy při sobě různé posvěcené věci, jako růženec, škapulír a křídu. Kromě toho měl upletený dlouhý bič z lýka stromu vazového, který u něho byl ve veliké účtě, z dřeva toho druhu měl prý kříž Kristus Pán. Při lovu ryb míval pastýř Podepřel štěstí, pomáhal mu vodník Rypl, který se cho-
díval k Podepřelům ohřívát na pec. Pastýř ho tam rád nechal, věda, že mu za to nadeženo mnoho ryb do čeřeně. Jednou si s ním však vodník zažertoval. Když za letního večera vyšel si pastýř s čeřenem na lov, štěstí mu, jak obyčejně, přálo. Kromě množství menších ryb, chytl i jednu velkou, div, že mu čeřen svojí váhou nepotrhal. Ryby dal do měcha, hodil na záda a ve-
sele ubíral se domů. Musel přes lávku, která stávala tam, kde je dnes betonový most, na silnici z Oseka do Oldřichova. Cestou vděčně vzpomněl svého pomocníka, že mu nadehnal tolik ryb, obzvláště tu velkou, naklonil se přes lávku, volal na vodníka: »Rypl, kde jsi?« Tu se mu ozvalo odkudsi ze zadu: »Na zádech v měchu!« Podepřelovi hrůzou vlasy zježily se na hlavě. Rychle hodil měch do Bečvy a co moh! utíkal k domovu. Za sebou slyšel veselý, tenký smích vodníka Rypla. Od té doby zanechal rybaření, obává se nových kousků vodníkových.

B. V.:

Jurik ochráncem Kostelíčka.

Hranice založeny byly Jurikem, mnichem řádu benediktinského z kláštera rajhradského. Dle prastaré tradice bydlel Jurik jako poustevník v jeskyni nad Kostelíčkem, kterou úcta lidu k zakladateli města nazvala jeskyní Jurikovou. Jurikovi jest také lidovým podáním — s nímž do nedávna souhlasili i někteří hraničtí historikové*) — připisováno založení Kostelíčka. A

*) Galaš, Vojtěch Bartovský.

úcta k Jurikovi spojila v živé fantasmii lidu Jurikovo jméno s různými příhodami, jež se ke Kostelíčku vztahovaly a dovedly roz-
nítiti obrazotvornost hranických občanů.

Před dávnými časy žil v Hranicích jistý soukeník, jenž měl Jurika v obzvláštní účtě. Kdysi v zimě měl zvláštní sen. Zdálo se mu, že přišel k němu Jurik v mnišském habitu a řekl mu: »Vstaň a běž ke Kostelíčku na pomoc.« Soukeník se probudil a vida, že zjevení bylo snem, zase usnul. Sotva že zavřel oči, zjevení se opakovalo. Soukeník vzbudil svou ženu a vypravoval jí podivný sen. Žena mu sny rozmluvila, ale když se mu pou-
stevník zjevil po třetí a netrpělivě opakoval svůj rozkaz, sou-
keník už neváhal, zburcoval sousedy, kteří se ozbrojili a pospí-
chal s nimi tam, kam Jurik je posílal.

Sotva přišli za město, spatřili dcerku kostelníka od Koste-
líčka, která na ně už z dálky volala: »Pro Boha, pomozte, u nás je zle.«

A bylo. Pozdě večer kostelník a jeho žena seděli u stolu a drali peří. Děvče už spalo na peci. Najednou otevřely se dveře a do světnice vkročil hranický žid Chores. Bez řeči šel ke dve-
řím a bral klíče od Kostelíčka. Když kostelník k němu přisko-
čil, chytl ho Chores pod krk, svázal mu ruce a hodil ho pod
postel. Pak spoutal kostelníci, přivázal ji ke stolu a ve tmě zmí-
zel. Děvče probravši se z hrůzy seskočilo z pece a běželo do
Hranic. Sotvaže však příběhlo k Boží muce, pod níž jsou po-
chováni padlí Švédové, potkalo zástup židů. Židé ji hned ob-
klopili a chtěli ji vléci s sebou. Děvče však začalo prosit, že je
ze špiček a že běží do města pro doktora, protože špičský farář
se teče roznemohl. Židé se dali oklamat a dívku pustili.

Statečné děvče spěchalo pak v čele měšťanů ke Kostelíčku. Kostel byl však zavřený a v hluboké tmě nebylo ani živé duše. Sousedé vzkřísili kostelníka, otevřeli chrámové dvře a z ko-
stela vyběhl červený pes. Takového psa měl v celém okolí je-
dině žid Chores. V kostele bylo boží dopuštění. Kalichy, mon-
strance, zlaté a stříbrné svícny, ornáty krásně krumplované a
kostelní roucha vzácné ceny byly pryč. Soukeník marně lítoval,
že neuposlechl Jurika a nespěchal ke Kostelíčku hned po prv-
ním zjevení.

Hned druhého dne počala se vyšetřovati smělá loupež. Ko-
stelnice zemřela z prožité hrůzy a tak hlavními svědky byli
kostelník a jeho dcera. Dívka vypověděla všechno, co s pece
viděla, ale kostelník začal se zdráhat, že žida určitě nepoznal,
že neví, kdo Kostelíček vyloupil a nechtěl na žida svědčiti. Vy-
šetřovalo se, vyšetřovalo, ale konečně pro nedostatek důkazů
bylo řízení zastaveno.

Kostelník odstěhoval se z Hranic pryč a když se po čase
vrátil, koupil si v Drahotušské ulici dům, kde dlouhá léta v bla-
hobytu žil. To nešlo lidem na rozum a proto se snadno dovítí-

pili, že Chores kostelníkovi jistě dobře zaplatil, aby nevyzradil, že Kostelíček vyloupil.

V této době vznikla prý také nadávka, která se udržuje až do dnes a již kluci volávají v Hranicích na židy »Chores, machores, Kostelíček, klupy, klupy.«

J. Skácel:

O čarování staré Koutecké.

Když strýc Kouřil vracel se z Prostějova, vpadl do jízby celý udýchán se slovy: »Ty mi daly!« — Dlouho jeho Maryša nemohla z něho dostatí slova, až teprve po chvíli začal vypravovatí:

»Víš, Maryšo, to jsem ještě v životě nezažil nikdy tolik strachu, jako dnes. Tak jdu chodníkem Oleškama a na potoku po pás ve vodě stály ženské a pleskaly máslo. Byla to stará Kovářka a Koutecká. Chvilí hleděl jsem na ně. Každá měla u sebe na břehu v trávě hromadu půlfuntových kousků másla. Abych nešel jen tak okolo, řekl jsem: »Pomáhej pán Bůh a naspoř!« Ale to jsi měla vidět! Obě vyskočily z vody a hajdy za mnou. Co čert nechtěl, stál jsem právě na křížné cestě a ženské začaly okolo mne obskakovat a tím máslem po mně házet. To jsem poznal, že to není jen tak samo sebou a hleděl jsem z toho místa se utrhout. Ale nohy mi úplně zdřevěněly, byly jako z olova; nemohl jsem ani pokročit. V tom přijížděl vůz od Prostějova a ženské se jako pára ztratily. Vzal jsem nohy na ramena a běžel domů, co mi dech stačil. Nevím, co si mám o tom myslet.«

Tetka Maryša prohlíží strýce, který je celý blátem pomazan a káře ho: »Prosím tě, člověče, kde pak se's válel v blátě?« Strýc tvrdil, že jest pomazan od toho másla.

Tu tetka Maryša vzpomněla si, že jednou brzy ráno viděla Kovářku, jak stírá trávníci rosu a to na vinohrádku za svým domkem. Vzpomněla si, jak pak rozběhla se Kovářka domů, přehodila trávníci přes bránku u chlěva a tahala za cípy trávníce tak, jako když se dojí kráva. A ejhle! Do škopíčka teklo mléko. Maryša se tehdy pokrížovala a se slovy: »Rač nás Pánbu chránit«, odcházela se strachem domů, aby jí snad Kovářka na dobytku neškodila.

Po té rozmluvě přinesla Maryša masničku a smetanu. Obě požehnala, vlila smetanu do masničky a přidavši na špicí nože svčené soli, stloukala. Téměř již hodinu stlouká a již skoro všichni domácí pomáhali stloukati, ale ne a ne stlouci. Smetana se zapěníla a Maryša prohlásila, že usnula. Všichni snažili se smetanu »probuditi« různými způsoby. V tom přichází Jenofa

fa od sousedů a povídá: »Pomáhej Pánbu a naspoř, abych vám to neuřkla!«

Tetka Maryša utřela si s čela pot a řekla: »Ba, milé děvče, neuřkneš to, protože už je to. Mořime se s tím již přes dvě hodiny a stlouci to nemůžeme.«

Jenofa se zamyslíla a pak povídá: »To vám některá škodí. Máte novou metlu?« Podaly jí metlu a Jenofa se postavila uprostřed jízby a podala jí strýcovi, aby zatím, co tetka pilně stloukala, strýc smetlou šlehal masničku. Mezi tím prý přijde osoba, která jim škodí, něco si vypůjčit. Když přijde, musí jí podatí chleba a před ní nůž zabodnouti doprostřed střídy.

Netrvalo to ani pět minut a tu vchází Koutecká s prosbou o půjčení trochu kmínu. Maryša rychle podala jí chléb a zabodla nůž. Koutecká s povzdechem rychle vyběhla ze dveří.

Maryša se pak vrátila ku masničce a po chvílce měla máslo stlučeno, neboť čáry neměly už moci.

DROBNÉ ZPRÁVY.

Založení kostela a fary ve Velkém Újezdě. Karel Maxmilián hr. Podstatzký, když jako rytmistr císařského vojska za Karla VI. bojoval ve válkách tureckých, učinil slib, že vrátí-li se z válek zdrav a bez úrazu do vlasti své, vystaví na svém panství veseličském v městečku Vel. Újezdě kostel a postará se o duchovní správu pro osady: Velký Újezd, Staměřice, Kozlov a Ranošov, které tehdy tvořily jednu politickou obec. Po šťastném návratu splnil slib a kostel s farou vystavěl. Kdy se stavbou bylo počato, není známo. Samostatná duchovní správa pro jmenované čtyři osady počala dnem 10. března 1737. Do té doby patřila farnost vel. újezdská k rozsáhlé farnosti osecké, která zabírala osady: Osek, Veseličko, Velký Újezd, Kozlov, Staměřice, Ranošov, Radvanice, Buk (částčně), Tupec, Dolní Újezd, Trnavka, Bohuslávky, Rybáře; duchovní správce v Oseku však měl název: farář osecký a velko-újezdský a to z té příčiny, poněvadž, pokud nám je známo, byla ve Vel. Újezdě zřízena duchovní správa již r. 1548, která v nastalých zmatcích náboženských r. 1623 zanikla. Prvním správcem duchovním s názvem administrátor ustanoven byl rodák velko-újezdský z rychty P. František Schmied samostatností jako farář nabyt r. 1742.

P. Ant. Koutný.

Poddanské poměry v Daskabátě. Dodatky ku knize Lipenský okres (J. Bađura) ke str. 166.: Zahradníci (r. 1775) platili gruntovní činže po 1 r. 24 kr., za obnovení rady po 12 kr. atd.

Zahradníků bylo 12 a měli po 12 $\frac{1}{4}$ —13 měřících polí. — Dominikálních domkařů bylo 8 a robotovali r. 1775 po 1 dni týdně a platili tehdy po 2 r. ročně; 5 čísel neplatilo činže a to čís. 11, 19, 20, 33 a 34, z nich čís. 11, 33 a 34 robotovala pouze po 13 dnech. Z čís. 19 a 20 platili za robotu po 2 r. 36 kr., z ostatních po 1 r. 30 kr. Zahradníci z čís. 14, 15, 17, 18, 22, 23, 24, 26, 10, 12, 13 a 21 byli povinni každý 20 sáhů paliva ve vzdálenosti do 5/4 hodiny dělati a poctivě uložit; 6 sáhů bylo povinností každého domkaře od čís. 1—8 a čís. 12, 28, 29, 30. Nebylo-li té práce třeba, zaplatili za každý sáh 16 kr. — Při výkupě zaplatili v Daskabátě (ke str. 167) zhradníci č. 18, 26, 21 a 24 (za 3 r. 9 $\frac{1}{30}$ kr.) a zahradníci č. 10, 12—15, 17, 22 a 23 (za 3 r. 7 $\frac{1}{30}$ kr.) 752 zl. 53 $\frac{10}{30}$ kr. — (ke str. 167). J. B.

Kdo z p. t. odběratelů dluhuje nám za minulé ročníky, necht' použije vložené složenky na zaslání nedoplatků.

Na správy škol posíláme větší počet výtisků čísla 1. Po zjištění odběratel prosíme do 14 dnů oznámiti přesný počet placených výtisků. Pro záky při hromadném odběru sleva.

Sběratelé peníze posílejte buďto celoročně, aneb za každou zásilku zvlášť, aby se nehromadily nedoplatky. Musí-li Vás administrace upomínati, tím nejen práci stěžujete, ale i finančně poškozujete podnik, který je založen na dobrovolné a nezištné obětavosti. Redakce.

REDAKCI DOŠLO.

Pisníčkář Jurka. Napsal Ceněk Kramoliš. Tato kniha byla vydána jako 11. svazek »Knížnice Ruchu« v Brně 1928. Obálku navrhl F. Süsler. Cena 6,60 Kč. Doporučujeme všem milovníkům pěkné četby a k zakoupení do všech veřejných knihoven.

Velehradsko v pra- a předvěku. Snůška věcí a skutečností z r. 1878 až 1904, na úvahu přátelům spolku »Starý Velehrad«, k podrobnému prozkoumání Velehradu s jeho okolím. Napsal a vydal vlastním nákladem Dr. František Příkryl v Drahotuších 1928. Cena Kč 5.—.

Naše Zahraničí, sborník národní rady československé, vychází čtyřikrát do roka. Předpláci se v administraci listu »Naše Zahraničí« Praha, Valentinská 1., celoročně 20 Kč.

O šalounovu poprsí pres. T. G. Masaryka přináší informativní článek spis. O. Parmy časopis »Zlatá kniha«, v jehož 4. čísle uveřejněny jsou zdařilé reprodukce soch v různém provedení jakož i pomníků Svobody, k nimž výhodně jsou použity odlitky z umělého kamene tohoto mistrovského díla. Upozorňujeme správy obcí, škol, úřadů, spolků a jednot jakož i jednotlivce, kteří mají v úmyslu důstojně oslaviti 10. výročí republiky, aby si opatřili toto umělecké dílo vydané v lidových cenách nakladatelstvím J. S v á t e k v Praze XVI. Husova tř. č. 7. Toto číslo Zlaté knihy zašle nakladatelství i každý knihkupec zdarma.

Středoškolské studentstvo obehlo pohlaví bude opět radostně překvapeno bohatým obsahem Svátkova »Kalendáře pro středoškolské studentstvo« na rok 1928/1929, který právě vyšel za součinnosti středoškolské sociální péče v Praze, redakci osvědčené ruky prof. dra J. Březiny. Nízká cena 6 Kč (164 stran) v celoplošné vazbě (poštou Kč 6,50) umožňuje, aby »Kalendář pro středoškolské studentstvo« mohl se stát majetkem každého studenta a studentky. Kalendář lze obdržeti v každém knihkupectví nebo přímo v nakladatelství Jana Svátka v Praze XVI., Husova 7.

Irčín románek od Josefa Rodena jest dnes ta populární a oblíbenou četbou jako Svěhlavička a statisíce výtisků knih o Irče rozletěly se již po čl. světě a právě se nyní překládá do němčiny pro velké lipské nakladatelství. Nový roškosný díl románu o Irče počíná právě vycházeti s názvem »Irčino tajemství« v oblíbeném časopise »Lipa, A B C nové ženy«, který změnív částečně název (dříve pouze A B C), příjemně překvapí řadu svých věrných odběratelů a pro svůj bohatý obsah získá nyní další a nové přátele, kteří rádi sáhnou po tomto svěže redigovaném ženském a rodinném časopise. Vedle dokončení V. Svátkové »Kam s ní«, zajímavého článku pro rodiče rozhodující se o výběru povolání své dcery, najdeme zde články informativní »Péče o dítě«, »Na cesty a ke sportu«, »Na letní byt«, o modě a ručních pracích, dobré rady pro domácnost a kuchyni a posléze hovornu »Náš úl«, v níž uveřejňují se dopsy redakci došlé z řad odběratelek. Jest to tribuna čtenářek a čtenářů, v níž mohou bez obalu vypsati své stesky, dotazy nebo rady. Řada vyobrazení, mezi nimi vkusné moody, návrhy k ručním pracím a aktuality svým čtenářům skutečně vřele doporučujeme. Administrace Praha XVI. Husova 7.

Elektrotechnické podniky,
Oldřich Zámorský,
HRANICE.

Telef. 58.

PROVÁDÍ: zařízení elektrického osvětlení a pohonu pro soukromé domy, hospodářství a živnosti, signální zařízení, telegrafy a telefony, stavby, opravy a zkouš. hromosvodů.

DODÁVÁ: elektrické motory, dynama, speciální elektromotory, elektromotory převozné pro hospodářství a jiné účely, automatická čerpadla pro vodovody, elektrické topné vařiči přístroje, žehličky, žárovky, lustry a jiný elektrotechnický materiál všeho druhu. Radiostanice, radiosoučástky a j. — Rozpočty a projekty zdarma.

Nejlepší reference.

Bleskosvody

zaručeně
spolehlivé
objednejte
včas přímo
ze speciální
továrny

JOS. MOTKA junior

továrna elektrotechn.
a stavba strojů

LITOVEL, MORAVA.

Též veškeré ostatní elektrotechnické potřeby.

Prodá se levně
zachovalý psací
stroj značky

«AVANTI»

Dotazy zodpoví
redakce Z. K.

Známku na odpověď!

V administraci Z. K. možno obdržeti několik starších ročníků časopisu:

„ZÁHORSKÁ KRONIKA“

ročník V. (r. 1909) po 6 Kč
a ročník VI (r. 1909) po 6 Kč

Dále na skladě kniha:

SS. CYRILL a METHOD

*v památkách starožitných na Moravě a ve Slezsku. (115 obrázků.)
Napsal Dr. František Příkrýl.*

Vyšlo r. 1907. Cena 10 Kč.